

Anna Koivula

AMMATILLISEN PERUSTUTKINNON KESKEYTYMINEN

Opinnäytetyö

Sosiaaliala

Marraskuu 2016

KYAMK
University of Applied Sciences

Tekijä Anna Koivula	Tutkinto Sosionomi (AMK)	Aika Marraskuu 2016
Opinnäytetyön nimi Ammatillisen perustutkinnon keskeytyminen		38 sivua
Toimeksiantaja Kouvolan Ohjaamo		
Ohjaaja Lehtori Virve Remes		
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyön tarkoitus on löytää Kouvolan Ohjaamolle uusia tapoja tukea ja ohjata keskeyttämishetkellä olevia Kouvolan seudun ammattiopiston opiskelijoita. Tutkimuksessa pyritään selvittämään opiskelijoiden omia mielipiteitä siihen, kuinka koulu tai koulun muu yhteistyötaho voisi oikeanlaisella tuella ja ohjauksella estää koulun keskeyttämisen. Lisäksi tutkimuksessa pyritään selvittämään, mitkä ovat Kouvolan seudun ammattiopiston tämänhetkiset tukitoimet keskeyttämishetkellä oleville opiskelijoille.</p> <p>Tutkimus on luonteeltaan kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus. Tiedon keruussa painotettiin keskustelua haastateltavien kanssa eikä käytetty mittausvälineitä. Tutkimusaineisto koostuu jo tutkinnon keskeyttäneiden nuorten teemahaastattelujen pohjalta koostusta aineistosta sekä Kouvolan seudun ammattiopiston henkilökunnan jäsenen kertomuksista heidän nykyisistä tukitoimistaan.</p> <p>Tutkimus osoittaa, että ammatillisen tutkinnon keskeyttäminen johtuu usein yksilöllisen tuen puutteellisuudesta. Tuloksien mukaan opiskelijat tarvitsevat tukea erityisesti opinnoissa mukana pysymisessä nopean opiskelutahdin ja oma-aloitteisen opiskelutyön vuoksi, keskittymishäiriöiden tuomissa vaikeuksissa sekä väärän alavalinnan tuomissa motivaatio-ongelmissa.</p> <p>Tuloksista voidaan päätellä, että nuorten opintoihin liittyvissä ongelmissa ohjaajat, jotka auttaisivat opiskelijaa pysymään mukana opinnoissa, olisivat tarpeellisia. Lisäksi tuloksista voi päätellä, että väärä alavalinta voitaisiin ehkäistä peruskoulussa aikaisemalla perehtymisellä eri aloihin, ja tarvittaessa lisäämällä miettimisaikaa kymppiluokan suorittamisella.</p>		
Asiasanat Ammatillinen koulutus, Kouvolan seudun ammattiopisto, nuorisotyö, keskeyttäminen		

Author	Degree	Time
Anna Koivula	Bachelor of Social Services	November 2016
Thesis Title		38 pages
Suspension of Vocational Basic Examination		
Commissioned by		
Ohjaamo of Kouvola		
Supervisor		
Virve Remes, Senior Lecturer		
Abstract		
<p>The purpose of this thesis is to discover new ways for Ohjaamo of Kouvola to support and guide the students of Kouvola Region Vocational College who have the threat of suspension. The objective of the research is to find out the student`s opinions of the ways of support and guide that the school or another collaboration partner could prevent the suspension. In addition the research tries to find out what are Kouvola Region Vocational College`s present support activities for the students in threat of suspension.</p> <p>The nature of the research is qualitative. In the data collection the conversation with the interviewees is highlighted and there are no measure instruments. The research material consists of the material based on the theme interviews of the basic examination dropouts and the stories of the staff of Kouvola Region Vocational College about their current support activities.</p> <p>The research shows that the reason to suspension of vocational basic examination is the lack of individual support. According to the results the students need support especially in keeping up with the studies because of the quick tempo and self-imposed studying style, with concentration problems and the motivation problems caused by choosing the unsuitable area of study.</p> <p>The conclusion of the results is that a big solution in youngsters` studying problems would be assistants in class who would help the student keeping up with the studies. In addition, the results show that the choice of the unsuitable area of study could be prevented in comprehensive school by getting familiar with all the areas of study earlier or getting through the 10th grade which gives an extra year to think about the future.</p>		
Keywords		
Kouvola Region Vocational College, suspension, vocational education, youth work		

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	5
2	AMMATILLISEN KOULUTUKSEN NYKYTILA SUOMESSA.....	7
3	AMMATILLISEN KOULUTUKSEN KESKEYTYMINEN.....	9
3.1	Nuorten syrjäytymisvaara.....	10
3.2	NEET-indikaattori kuvaamassa nuorten syrjäytymistä.....	11
3.3	Keskeyttämisen syitä.....	14
4	OPIKELIJAHUOLTO JA SEN TOIMIJOIDEN ANTAMA TUKI.....	16
4.1	Opettajat.....	18
4.2	Opinto-ohjaajat.....	19
4.3	Kuraattori- ja psykologipalvelut.....	20
4.4	Opiskeluterveydenhuolto.....	21
5	TUTKIMUKSEN TYÖELÄMÄN TILAAJA.....	22
6	TUTKIMUKSEN KOHDE JA PÄÄKYSYMYS.....	24
7	MENETELMÄT JA TULOSTEN ANALYSOINTI.....	24
8	TUTKIMUSAINEISTO.....	25
8.1	Kouvolan seudun ammattiopiston tukitoimet.....	25
8.2	Keskeyttäneiden kertomukset.....	28
9	TUTKIMUKSEN TULOKSET.....	31
10	JOHTOPÄÄTÖKSET.....	33
11	POHDINTA.....	35
	LÄHTEET.....	37

1 JOHDANTO

2020-luvun Suomessa työelämä tarvitsee jatkuvasti osaavia työntekijöitä joukkoonsa. Työelämämarkkinoilla kaikkien alojen työntekijöiltä vaaditaan nykyään alan koulutus. Työn saaminen ilman koulutusta tuntuu jopa mahdottomalta, varsinkin kun työpaikoista kisaavien ehdokkaiden joukossa on yhä korkeammin koulutettuja ammattilaisia. 95,5 prosenttia kaikista peruskoulun päättävistä nuorista jatkaa opiskelua heti peruskoulun jälkeen. 2,5 prosenttia heistä käyvät peruskoulun lisäluokan, eli kymppiluokan, 54,5 prosenttia hakeutuu lukioon ja 38,5 prosenttia päätyy ammatilliseen koulutukseen. (Vocational education and training in Finland.) Nousevat koulutusvaatimukset saavat peruskoulunsa päättävät nuoret hakeutumaan yhä useammin ammatillisen koulutuksen pariin. Nuoret eivät usein hahmota uratoiveitaan vielä peruskoulun päättyessä, joten on luonnollista, että ammatillisen tutkinnon kahdeksan koulutusala ja sata eri ammattinimikettä tuntuvat turvalliselta paikalta aloittaa ammatin löytäminen. (Kuronen 2011, 11.) Ammatillisen koulutuksen koulutustarjonnassa on vaihtoehtoja nuorelle, joka ei vielä tiedä ”miksi haluaa isona tulla”, tai nuorelle, joka haluaa työelämäänsä mahdollisimman nopeasti. Ammatillisen koulutuksen suosio on kasvanut muun muassa koulutusvaatimusten ja ammatinvalinnan epävarmuuden pohjalta. Tilastokeskuksen mukaan (2016) vuonna 2015 ammatillisessa koulutuksessa opiskeli 122 200 uutta opiskelijaa, mikä on prosentti enemmän kuin edellisenä vuonna.

Vaikka ammatillisen koulutuksen suosio nousee, myös keskeytykset ovat yleisiä. Vaikka tutkinnon keskeyttäminen on vähenemään päin, vielä vuonna 2013-2014 ammatillisen tutkinnon keskeyttäjiä oli 7,6 prosenttia. (Koulutuksen keskeyttäminen väheni.) Opintojen keskeyttämistä on tutkittu paljon, ja aiheesta on runsaasti tilastotietoja. Monissa keskeyttämiseen liittyvissä tutkimuksissa käsitellään keskeyttämisen syitä, ja tutkimusten mukaan nuorilla on usein monia keskeyttämiseen ajavia syitä samanaikaisesti. Syitä löytyy elämänhallinnan ongelmista, motivaation puutteesta väärän alavalinnan vuoksi, halusta tehdä töitä mieluummin kuin olla koulussa, oppilaitoksen ilmapiiristä tai henkilökohtaisista oppimista vaikeuttavista terveysongelmista. (Kuronen 2011.)

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on löytää uusia tukitoimia niille opiskelijoille, joiden uhkana on tutkinnon keskeyttäminen. Työn tilaajana toimiva Kouvolan

Ohjaamo toimii yhtenä tukevana ja ohjaavana tahona Kouvolan seudun ammattiopiston opiskelijoille, ja se toivoo uusia keinoja keskeyttämisuhassa olevien opiskelijoiden tukemiseen. Tutkimuskysymykset pyrkivät selvittämään opiskelijoiden omia mielipiteitä siihen, kuinka koulu tai koulun muu yhteistyötaho voisi oikeanlaisella tuella ja ohjauksella estää koulun keskeytymisen. Lisäksi pyritään selvittämään, mitkä ovat Kouvolan seudun ammattiopiston tämänhetkiset tukitoimet keskeyttämisuhassa oleville opiskelijoille. Tutkimusaineisto koostuu jo tutkinnon keskeyttäneiden nuorten teemahaastattelujen pohjalta kootusta aineistosta sekä Kouvolan seudun ammattiopiston henkilökunnan kertomuksista heidän nykyisistä tukitoimistaan.

2 AMMATILLISEN KOULUTUKSEN NYKYTILA SUOMESSA

Tänä päivänä Suomessa on suoritettava vähintään toisen asteen tutkinto, jotta on mahdollista päästä töihin. Koulutuksella on yhä suurempi merkitys työtä haettaessa. Tämän vuoksi moni nuori kokee ammatillisen tutkinnon suorittamisen olevan hyvä vaihtoehto, jos haluaa päästä työelämään mahdollisimman nopeasti. Opetus- ja kulttuuriministeriön kolmen vuoden välein toteuttama tutkimus ammatillisen koulutuksen mielikuvista osoittaa, että nuorille on yhä tärkeämpää valmistua ammattiin ja päästä työelämään äkkiä. Tutkimuksen mukaan ammatillisessa koulutuksessa olevilla korostuu aiempaa vahvemmin oma valinta, opiskelun vapaaehtoisuus ja tyytyväisyys opintoihinsa. (Ammatillista tutkintoa suorittavat haluavat nopeasti ammattiin ja työelämään 2013.)

Suomen koulutusjärjestelmässä ammatilliseen koulutukseen kuuluvat ammatillinen peruskoulutus ja ammatillinen täydennys- ja lisäkoulutus. Ammatillinen koulutus on tarkoitettu työelämään siirtyville nuorille ja työelämässä jo oleville aikuisille. Ammatillisen koulun tavoitteena on kohottaa ammatillista osaamista, kehittää työelämää ja vastata sen osaamistarpeista. Lisäksi ammatillinen koulutus pyrkii edistämään työllisyyttä ja tukemaan elinikäistä oppimista. Ammatilliset perustutkinnot antavat laajat perusvalmiudet alan tehtäviin, mikä on nyky-yhteiskunnassa vähimmäisvaatimus työn saannin näkökulmasta. Ammatilliset perustutkinnot antavat myös erikoistuneempaa osaamista vähintään yhdellä osa-alueella sekä yleisen jatko-opiskelukelpoisuuden yliopistoihin ja ammattikorkeakouluihin. (Ammatillinen koulutus ja sen kehittäminen.)

Ammatillisen perustutkinnon kolmivuotinen suorittaminen sisältää 120 opintoviikkoa, joista 90 opintoviikkoa on oman alan ammatillisia opintoja, eli työpäikällä tapahtuvaa käytännön opiskelua. Ammatilliset opinnot elävät työelämän mukaan, sillä opinnot ovat työelämän pohjalta suunniteltuja kokonaisuuksia ja ne vaihtelevat eri tutkinnoissa. Näiden lisäksi opintoihin sisältyy 20 opintoviikkoa ammattitaitoa täydentäviä tutkinnon osia, jotka osittain vastaavat lukion opintoja. Nämä 20 opintoviikkoa ovat siis luonteeltaan yleissivistäviä. Täydentävissä osissa opiskellaan muun muassa äidinkieltä ja muita kieliä, matemaatiikkaa, fysiikkaa ja kemiaa, liikuntaa, terveystietoa sekä taidetta ja kulttuuria.

Opiskelija voi vielä oman kiinnostuksensa perusteella vapaasti valita 10 opintoviikkoa tutkinnon osia, jotka voivat olla omaan alaan tai harrastukseen liittyviä tai ammattitaitoa täydentäviä tutkinnon osia. (Kuronen 2011, 13.)

Ammatillisen koulutuksen kehittämistavoitteet perustuvat valtioneuvoston hyväksymään koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelmaan. Vuosia 2011–2016 koskevassa kehittämissuunnitelmassa ammatillisen koulutuksen painopisteitä ovat koulutuksen laadun, työelämävastaavuuden ja vaikuttavuuden kehittäminen, ammatillisen osaamisen vahvistaminen, ammatillisen koulutuksen tehokkuuden lisääminen, koulutustakuu ja tasa-arvo sekä elinikäinen oppiminen. (Ammatillinen koulutus ja sen kehittäminen.)

Ammatilliseen tutkintoon johtavaa koulutusta järjestävät ammatilliset oppilaitokset, erityisoppilaitokset ja kansanopistot. Noin 45 % ikäluokasta aloittaa ammatillisen perustutkinnon suorittamisen joko peruskoulun tai ylioppilastutkinnon jälkeen. Ammatillisia perustutkintoja voi suorittaa tällä hetkellä kahdeksalla koulutusalailla, joita ovat humanistinen ja kasvatusala, kulttuuriala, luonnontieteiden ala, luonnonvara- ja ympäristöala, matkailu-, ravitsemis- ja talousala, sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala, tekniikan ja liikenteen ala sekä yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala. Ammatillisia perustutkintoja näillä koulutusaloilla on yhteensä 53. Kunkin perustutkinnon sisällä on yksi tai useampi osaamisala, jotka kouluttavat yhteen tai useampaan tutkintonimikkeeseen. (Ammatillinen peruskoulutus.)

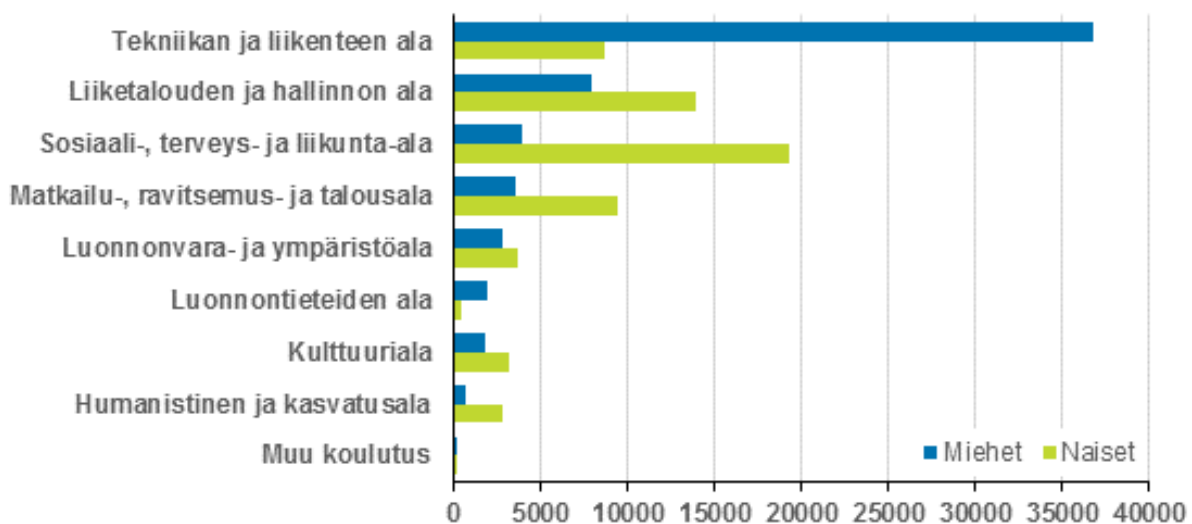
Tutkimuskohteeni, Kouvolan seudun ammattiopiston (KSAO) kevään 2016 yhteis- ja erillishaun koulutustarjontaan kuuluvat tutkinnot kulttuurialalta, luonnontieteiden alalta, luonnonvara- ja ympäristöalalta, matkailu-, ravitsemis- ja talousalalta, sosiaali-, terveys- ja liikunta-alalta, tekniikan ja liikenteen alalta sekä yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon alalta. KSAO tarjoaa siis kaikkien muiden koulutusalojen tutkintoja paitsi humanistisen ja kasvatusalan tutkintoja. (Yhteis- ja erillishaussa keväällä 2016.)

Tilastokeskuksen mukaan tutkintoon johtavassa ammatillisessa koulutuksessa opiskeli vuoden 2014 aikana 120 700 opiskelijaa. 48 300 heistä opiskeli nuorille suunnatussa opetussuunnitelmaperusteisessa ammatillisessa peruskoulutuksessa, 34 500 näyttötutkintoon valmistavassa ammatillisessa peruskoulutuksessa ja 37 900 ammatillisessa lisäkoulutuksessa. Uusia opiskelijoita oli

kaiken kaikkiaan 6 % enemmän kuin edellisenä vuonna. (Ammatillisessa koulutuksessa 120 700 uutta opiskelijaa vuonna 2014.)

Kuvassa 1 näkyvät uudet opiskelijat koulutusalan ja sukupuolen mukaan vuonna 2014. Uusista opiskelijoista suurin osa, 38 % opiskeli tekniikan ja liikenteen alalla. 19 % uusista opiskelijoista opiskeli sosiaali-, terveys- ja liikunta-alalla ja 18 % liiketalouden ja hallinnon alalla. Miehiä ja naisia uusissa opiskelijoissa oli määrällisesti lähes yhtä paljon, mutta miesten ja naisten osuuksien vaihtelu koulutusaloittain oli suurta. Sosiaali-, terveys- ja liikunta-alalla naisten osuus oli 83 %, kun taas tekniikan ja liikenteen alalla vain 19 %. (Ammatillisessa koulutuksessa 120 700 uutta opiskelijaa vuonna 2014.)

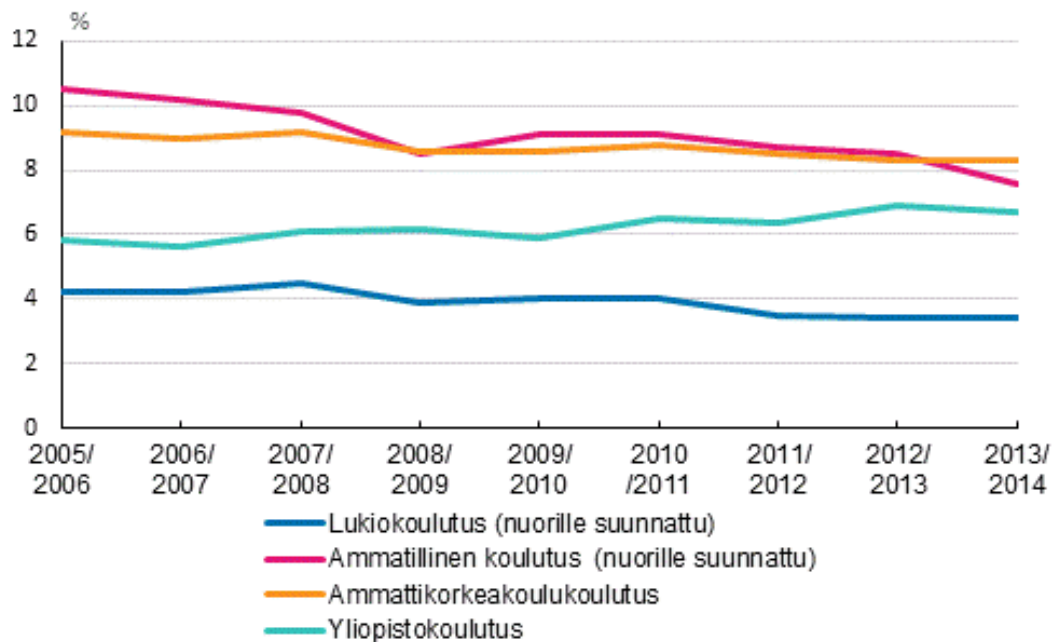

Kuva 1. Uudet opiskelijat koulutusalan ja sukupuolen mukaan vuonna 2014

3 AMMATILLISEN KOULUTUKSEN KESKEYTYMINEN

Tilastokeskuksen koulutustilastoiden mukaan tutkintoon johtavan koulutuksen opiskelijoista 5,4 % keskeytti opinnot eikä jatkanut missään tutkintoon johtavassa koulutuksessa lukuvuoden 2013–2014 aikana. Keskeyttäminen väheni edellisvuoteen verrattuna ammatillisen koulutuksen ja yliopistokoulutuksen kohdalla, ja pysyi ennallaan lukio- ja ammattikorkeakoulututkinnoissa. (Koulutuksen keskeyttäminen väheni 2016.)

Kuvassa 2 näkyvät keskeyttämiset (%) lukiokoulutuksessa, ammatillisessa koulutuksessa, ammattikorkeakoulukoulutuksessa ja yliopistokoulutuksessa lukuvuosina 2005–2006 ja 2013–2014.

Kuva 2 Keskeyttämiset prosentteina lukiokoulutuksessa, ammatillisessa koulutuksessa, ammattikorkeakoulutuksessa ja yliopistokoulutuksessa lukuvuosina 2005/2006 – 2013/2014 (Koulutuksen keskeyttäminen väheni.)

Lukiokoulutuksessa keskeytti 3,4 prosenttia, nuorille suunnatussa ammatillisessa koulutuksessa 7,6 prosenttia, ammattikorkeakoulukoulutuksessa 8,3 prosenttia ja yliopistokoulutuksessa 6,7 prosenttia lukuvuonna 2013-2014. Ammatillisessa koulutuksessa eniten keskeytettiin luonnontieteiden koulutus- alalla, luonnonvara- ja ympäristöalalla sekä matkailu-, ravitsemis- ja talous- alalla. Suhteellisesti vähiten keskeyttäneitä oli muun koulutuksen koulutus- alalla, johon sisältyvät mm. sotilas-, rajavartio- sekä palo- ja pelastuskoulutuk- set sekä sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala. (Koulutuksen keskeyttäminen vä- heni 2016.)

3.1 Nuorten syrjäytymisvaara

Suomessa nuorten syrjäytymistä on tutkittu paljon. Syrjäytyminen on moniulot- teinen ilmiö, ja mitään yksittäistä selitystä sille ei voida osoittaa. Karkeasti ja- kaen syrjäytymistä voidaan tutkia kahdesta näkökulmasta. Yksilölähtöisellä ta- salla syrjäytymisessä korostetaan sen prosessiluonnetta aina kodin kasvuolo- suhteista psykososiaalisiin tekijöihin. Nämä tekijät saattavat siis aiheuttaa syr- jäytymiseen johtavan kehityskulun. Makrotason näkökulmasta katsoen koros- tuvat rakenteelliset tekijät, kuten sosioekonominen tausta, koulutusvalinnat, työllisyystilanne sekä alueellisten ja kulttuuristen tekijöiden vaikutukset. (Ala- tupa, Karppinen, Keltikangas-Järvinen & Savioja 2007, 117.)

Koulu on yksi keskeisimmistä asioista nuoren elämässä, ja se onkin yleensä tavalla tai toisella mukana syrjäytymisen syiden pohdinnassa. Kaikilla koulutusteilla vastaan saattaa tulla samat haasteet: heikko koulumenestys, alisuoriutuminen, alhainen koulutusmotivaatio, koulupudokkuus ja koulutuksen keskeyttäminen sekä koulutusvalintoihin liittyvät ongelmat. Nämä tekijät liittyvät sekä moniin yksilökohtaisiin piirteisiin että rakenteellisiin tekijöihin, joihin koulun vaikutusmahdollisuudet ovat rajalliset. Kysymykseksi nouseekin, mitkä ovat sellaisia syrjäytymiseen liittyviä tekijöitä, jotka selittyvät koululähtöisillä tekijöillä. Toisin sanoen, mitkä syrjäytymiseen vaikuttavat asiat ovat koulun puolelta mahdollisesti estettävissä. (Alatupa ym. 2007, 117-118.)

Syrjäytymistä tutkitaan usein työttömyyden kautta. Yhteiskunnassa ja työmarkkinoiden rakenteissa tapahtuvat suuret muutokset vaikuttavat nuorten mahdollisuuksiin sopeutua yhteiskuntaan. Huono taloudellinen tilanne, kova kilpailu työpaikoista ja korkea työttömyys ovat tehneet nuorten työelämään siirtymisen entistä vaikeammaksi. Nuorten pääsy työmarkkinoille olisi kuitenkin entistä tärkeämpää väestön vanhetessa ja työikäisten osuuden laskiessa. (Kuusisto 2016, 23.) Tilastokeskuksen työssäkäyntitilaston mukaan vuoden 2014 lopun työikäisistä opiskelijoista työttömänä oli 14,8 % vuoden 2015 lopussa. Työttömyysriski kuvaa vuoden kuluttua työttömänä olleiden osuutta. Vuonna 1988 opiskelijoiden työttömyysriski oli alle viisi prosenttia. Vuoden 2015 lopussa työttömiä oli yhteensä yli 370 000 henkeä. Työssäkäyntitilaston työttömyyttä koskevat tiedot perustuvat työ- ja elinkeinoministeriön työttömien työnhakijoiden rekisterin tietoihin. (Opiskelijoiden työttömyysriski vuonna 2015 kolminkertainen vuoteen 1988 verrattuna 2016.)

3.2 NEET-indikaattori kuvaamassa nuorten syrjäytymistä

Nuorten syrjäytymisestä pyritään pitämään huolta löytämällä ratkaisuja, joiden avulla kukaan ei jäisi koulutuksen ja työmarkkinoiden ulkopuolelle. Nuorille, jotka eivät peruskoulun jälkeen suorita vähintään toisen asteen koulutusta, yhteiskuntaan ja työelämään kiinnittyminen on muita vaikeampaa. Tämä koskee myös ammatillisen koulun keskeyttäneitä, sillä he ovat ilman tutkintoa nyky-yhteiskunnan ra`assa työmarkkinakilpailussa. (Larja, Törmäkangas, Merikukka, Ristikari, Gissler & Paananen 2016.)

Hyvinvointiongelmien usein kasautuvat: peruskoulun jälkeistä jatkotutkintoa vaille jäävillä nuorilla on enemmän toimeentulon sekä mielenterveyden ongelmia. Koska syrjäytymisen mittaaminen on vaikeaa, emme voi tietää, kuinka paljon Suomessa on tällä hetkellä nuoria, joiden hyvinvoinnista on syytä olla huolissaan. Tämän vuoksi työttömyysastetta on usein käytetty kriisi-indikaattorina. Työttömyysaste kuvaa kuitenkin syrjäytymistä varsin huonosti, koska se rajaa työvoiman ulkopuolella olevat tarkastelun ulkopuolelle, kun nimenomaan heillä on työttömiä suurempi syrjäytymisriski. (Larja ym. 2016.)

Työttömyysasteen tilalle on ehdotettu niin sanottua NEET-indikaattoria (Not in Employment, Education or Training) eli niiden nuorten osuutta ikäluokasta, jotka eivät opiskele, työskentele tai ole varusmiespalveluksessa. Nuorten elämäntilanteet kuitenkin saattavat muuttua useinkin, ja NEET-status on jopa yleinenkin jossakin vaiheessa elämää. Monet nuoret odottavat opiskelujen tai armeijan alkamista, lukevat pääsykokeisiin, viettävät välivuotta tai lomailevat kesällä ilman kesätyötä. (Larja ym. 2016.)

Tämän ajatuksen pohjalta tutkimusryhmä lähti tutkimaan vuonna 1987 syntyneiden henkilöiden tietoja. Tutkijat käyttivät aineistonaan Kansallista syntymäkohorttia vuodelta 1987. Aineistoissa oli 59 476 henkilöä. NEET-nuoriksi tutkijoiden analyysissä luettiin henkilöt, jotka eivät vuoden viimeisenä päivänä olleet työsuhteessa, kirjoilla oppilaitoksessa, työvoimakoulutuksessa eivätkä varusmiespalveluksessa. Mukana on siis henkilöitä, jotka ovat voineet opiskella tai olla töissä jonakin muuna aikana vuotta. Tutkimuksessa painotettiin, että kaikki NEET-nuoret eivät ole ns. syrjäytyneitä, vaan mukana on kotona lapsiaan hoitavia nuoria vanhempia, pääsykokeisiin valmistautuvia ja muita erilaisissa välivaiheissa olevia nuoria. Koska kyseessä on erittäin heterogeeninen joukko, on tärkeää tutkia, mitä näin karkea indikaattori kertoo nuorten syrjäytymisestä. Tutkimuksessa pyrittiin selvittämään, erotteleeko NEET-indikaattori nuorista sellaisia, joista on syytä olla huolissaan. Tätä varten selvitettiin myös, onko NEET-nuorilla muita enemmän mielenterveyspalvelujen tai psyykenlääkkeiden käyttöä, rikollisuutta, toimeentulotuen käyttöä tai raskauksia alle 20-vuotiaina. (Larja ym. 2016.)

Taulukosta 1 näkee vuonna 1987 syntyneiden nuorten ja NEET-nuorten osuudet kohortista vuosina 2003–2012. Kaikista kohortin nuorista 16 ja 25 ikävuo- den välillä on NEET-statusella ollut 46 prosenttia, yhteensä noin 27 000 nuorta. (Larja ym. 2016.)

Taulukko 1. Vuonna 1987 syntyneet nuoret ja NEET-nuorten osuus kohortista 2003–2012 (Larja ym. 2016.)

VUOSI	IKÄ	NUORIA	NEET-NUORIA	%
2003	16	58 774	6 367	11
2004	17	58 745	2 631	4
2005	18	58 728	2 795	5
2006	19	58 589	9 501	16
2007	20	58 426	7 181	12
2008	21	58 293	7 468	13
2009	22	58 220	9 180	16
2010	23	58 105	7 877	14
2011	24	57 962	7 734	13
2012	25	57 793	8 651	15
<i>Yhteensä tarkastelujaksolla</i>				
2003–2012	16–25	58 916	27 389	46

NEET-statusella olleista nuorista 35 % on saanut toimeentulotukea ja 8,5 % tullut raskaaksi alle-20 vuotiaana. Tämä osuus on noin kolminkertainen muihin nuoriin verrattuna. NEET-nuorten osuus Kela-korvatuista psyykenlääkkeistä, psykiatrisen poliklinikan käynneistä tai rikostuomion saaneista on yli kaksin- kertainen. Psykiatrisella osastolla olleet NEET-nuoret tekevät huiman, jopa nelinkertaisen osuuden verrattuna muihin nuoriin. (Larja ym. 2016.)

Taulukko 2. Toimeentulotukea, rikostuomioita ja psykiatrista hoitoa saaneiden ja raskauksia nuorella iällä kokeneiden 1987 syntymäkohortin nuorten ja NEET-nuorten osuudet 2003–2012 (Larja ym. 2016.)

	EI NEET (N=31 527*)	%	NEET (N=27 389*)	%
Toimeentulotukea	3 246	10,3	9 590	35,0
Psyykenlääkeostoja	2 580	8,2	5 258	19,2
Psykiatrisen poliklinikkakäyntejä	2 385	7,6	5 318	19,4
Psykiatrisen osastokäyntejä	626	2,0	2 561	9,4
Rikostuomio	1 590	5,0	3 624	13,2
Raskaus alle 20 vuotiaana	921	2,9	2 318	8,5

Tutkimuksen tuloksista selviää myös se, että mitä useampana vuonna henkilö on NEET-statuksella, sitä todennäköisemmin hänellä on ollut myös muita sosiaalisia ja psyykkisiä ongelmia. NEET-vuosien kertyminen on myös yhteydessä saatujen tuomioiden ja teiniraskauksien lisääntymiseen. Mielenterveyden ongelmat, erityisesti mielialahäiriöt korostuivat NEET-vuosien kertyessä, ja ne ovatkin yksi merkittävä riskitekijä syrjäytymisen prosessissa. (Larja ym. 2016.)

3.3 Keskeyttämisen syitä

Kurosen julkaisussa ”Mun kompassin neula vaan pyörii” on neljän nuoren tarina, jossa he kertovat koulu-uransa edistymisestä ja syistä, jotka he luulevat aiheuttaneen aloitetun koulun keskeyttämisen. Heidän joukostaan kaksi oli lopettanut peruskoulun jälkeiset opintonsa neljä kertaa ja kaksi muuta nuorta oli keskeyttänyt opintonsa kolme kertaa. (Kuronen 2011, 37.)

Lukiessani neljän nuoren tarinoita, otin ylös kaikki syyt, jotka nuoret olivat luokitelleet vaikuttaneen keskeyttämiskierteeseen. Yksi isoimmista vaikutuksista oli ratkaisematta jääneet ongelmat. Muutamalla nuorella oli jäänyt huonoja kokemuksia menneistä parisuhteista, vanhemman sairastumisesta ja kuolemasta, jopa vanhemman itsemurhasta. Nämä käsittelemättä jääneet ongelmat aiheuttivat muun muassa juopottelua ja huumeiden käyttöä. Lisäksi osa nuorista oli joutunut käymään läpi isoja muutoksia lapsena, kuten kaupungista maalle muuton tai vanhempien eron. Nämä seikat olivat joidenkin nuorten mukaan olleet isoja kompastuskiviä heti opintopolun alkumetreillä. (Kuronen 2011, 37-50.)

Nuorten kertomuksista selviää myös, että monilla omat diagnosoidut sairaudet vaikuttivat keskeyttämispäätöksiin. Yhdellä nuorella ADHD oli suuresti koulutautumisen tiellä, sillä äkkipikaisuus ja aggressiivisuus johtivat ongelmiin, jopa rikollisuuteen. Toisella nuorella taas puhjennut syömishäiriö hankaloitti elämää siinä määrin, ettei koulua voinut jatkaa. Yhdelle nuorelle fysiologisen sairauden diagnoosi oli ikään kuin helpotus, sillä nuoren koulut ja työt loppuivat aina kuin niin sanotusti seinään, kun hänellä ei vain ollut voimia mennä kouluun tai töihin. Diagnoosi sairaudesta antoi vastauksen siihen, miksi hänen voimansa olivat niin loppu. Osalla nuorista ilmeni myös mielenterveysongelmia, jotka saattoivat toki olla seurausta aiemmin koetuista vaikeuksista ja niiden kasaantumisesta. Lapsena koetut huonot kokemukset, sairaudet, menetykset, mielenterveysongelmat ym. muodostivat osalla ongelmien kierteen, mistä tuntui

olevan mahdotonta päästä ulos. Koulun käynnin esteeksi saattavat siis muodostua jo lapsena puhjenneet, mutta diagnosoimattomat sairaudet, tai äkillisesti puhjenneet sairaudet. (Kuronen 2011, 37–50.)

Joillakin nuorilla epäonnistumisen pelko, aiemmat kokemukset koulusta ja opitut toimintatavat aiheuttivat haluttomuuden hakea kouluun peruskoulun jälkeen. Joku nuori haki kouluihin, mutta lopetti pian koulun alkamisen jälkeen, sillä hän koki, ettei pysy opiskelutahdissa mukana eikä osaa mitään. Tätä nuorta leimasi valtava epäonnistumisen pelko, ja kaikki koulut jäivät kesken pelon vuoksi. Toinen nuori taas oli saanut huonoja kokemuksia koulunkäynnistä ja aloittanut lintsauksen. Seuraavissa kouluissa opittu tapa jatkoi toistumistaan, ja poissaoloja kertyi liikaa. Motivaatio oli yksi iso kompastuskivi melkein jokaiselle kirjoituksen nuorelle. Nuoret menivät koulutusalaalta toiselle, ilman sen suurempaa kiinnostusta alaa kohtaan. Tämä taas johti kiinnittymisongelmiin, eikä motivaatiota alaan tai koulunkäyntiin syntynyt, mikä taas johti poissaoloihin ja keskeyttämiseen. (Kuronen 2011, 37–50.) Nuorten opiskeluvaikeudet ja motivaatio eivät kuitenkaan riipu täysin opiskelijan ominaisuuksista, vaan opettajilla, käytetyillä opiskelumenetelmillä ja oppilaitoksen ilmapiirillä on suuri vaikutus vaikeuksien hallinnan suhteen. Opiskelijan oma suhtautuminen vaikuttaa toki paljon hänen koulumotivaatioonsa, mutta on myös havaittavissa, että opettajien teot, lausumat ja opetusmenetelmät, luokkakaverien suhtautuminen kouluun, opetussuunnitelmat, työskentelyaikataulut, opintolinjojen eriarvoisuus sekä ”kouluttautumispakko” aiheuttavat keskeyttämisää. (Rantanen & Vehviläinen 2007, 28.)

Kurosen (2011) julkaisun nuorilla koulu olisi joidenkin nuorten kohdalla saattanut oikealla toiminnallaan auttaa nuorta oikeaan suuntaan. Osa nuorista kertoi koulunkäynnin olleen mahdotonta tiettyjen kouluaineiden ollessa liian haasteellisia. Nuoret kokivat, ettei apua ja tukea saanut tarpeeksi. Osalla paha koulukiusaaminen vei opintoinnon sekä peruskoulussa että tulevissa opinnoissa. Koulukiusaamiseenkaan ei puututtu koulun puolelta. Joidenkin nuorten peruskoulu oli mennyt kiitettävästi, mutta nivelvaiheessa peruskoulun ja toisen asteen koulun välissä ei annettu riittävästi tietoa eri koulutusaloista. Yhden nuoren mukaan peruskoulun alanvalinta tunneilla oli ollut vain ryhmänohjausta eikä yksilöllistä apua saanut. Tämä aiheutti sen, että nuori ei tiennyt, mikä ala sopisi hänelle ja mihin hakea peruskoulun jälkeen. Tietämättömyys eri aloista

ja niiden tutkintovaatimuksista johti osittain nuorten jatkuvaan kouluun hakemiseen ja sen keskeyttämiseen. (Kuronen 2011, 37-50.)

Myös Rantasen ja Vehviläisen julkaisussa *Kannattavaa opiskelua?* (2007) tarkutetaan nuorten tietämättömyyteen. Monilla nuorilla väärään alavalintaan liittyy vahvasti tietämättömyys haetusta alasta, ja yleisestikin eri aloista. Voi olla myös niin, että nuori ei ole päässyt ensisijaiseen hakukohteeseensa, vaan joutunut ns. varavaihtoehtojen pariin. Useimmilla peruskoulunsa päättäneillä 16-vuotiailla ei ole selvää hahmotelmaa urasuunnitelmastaan, vaan valinta määrittynyt usein joko kavereiden tai vanhempien vaikutuksesta. Nuorella ei myöskään ole vielä valmiuksia tai kiinnostusta hakea tietoa mahdollisista aloista tai opiskelupaikoista. Joillain nuorilla keskeyttämisen kynnyks tulee, kun koulu alkaa ja nuori pettyy ammattioppilaitoksen koulumaisuuteen tai teoriapainotteisuuteen. Kun nuori ei pääse haluamalleen alalle, joutuu hän sopeutumaan siihen alaan mihin on päässyt, ja tekemään pakkovalintoja. Nämä pakkovalinnat aiheuttavat keskeyttämisä opiskelumotivaation ollessa olematon. (Rantanen & Vehviläinen 2007, 27.)

Kurosen julkaisun nuorten elämänhallinta oli kaiken kaikkiaan huonoa. Kaikilla näillä nuorilla ongelmat kasaantuivat, eikä niitä osattu käsitellä voimavarojen puutteessa. Lisäksi joillakin nuorilla, myös yhdellä Kurosen julkaisun nuorella, on niin palava halu päästä työelämään tienaamaan rahaa, että koulunkäynti jää toissijaiseksi. Työvuoroja otetaan vastaan mieluummin kuin mentäisiin kouluun, ja niin poissaolot kertyvät. Opiskelijan on helppo raha-ahdingossaan todeta hyötyvänsä sillä hetkellä enemmän työstä kuin koulusta.

4 OPISKELIJAHUOLTO JA SEN TOIMIJOIDEN ANTAMA TUKI

Opiskeluhoolto on opiskelijan hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden, sosiaalisen hyvinvoinnin ja hyvän oppimisen edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa oppilaitosyhteisössä. Opiskeluhoolto on sekä perusopetuslaissa tarkoitettu oppilashuolto että lukiolaissa ja ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettu opiskelijahuolto. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 30.12.1287/2013)

Opiskeluhoolto toteutetaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä koko oppilaitosyhteisöä tukevana yhteisöllisenä opiskeluhoルトona. Lisäksi opiskelijoilla on oikeus yksilökohtaiseen opiskeluhooltoon siten kuin tässä laissa säädetään. Opiskeluhooltoon sisältyvät koulutuksen järjestäjän hyväksymän ope-tussuunnitelman mukainen opiskeluhoolto sekä opiskeluhoillon palvelut,

joita ovat psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palvelut. Opiskeluhoiltoa toteutetaan opetustoimen sekä sosiaali- ja terveystoimen monialaisena suunnitelmallisena yhteistyönä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1. § 3. mom.)

Opiskeluhoiltoa on siis sekä yhteisöllisenä että yksilöllisenä opiskeluhoiltona. Lain mukaan yhteisöllisellä opiskeluhoilolla tarkoitetaan toimintakulttuuria ja toimia, joilla koko oppilaitoksessa edistetään oppilaiden oppimista, terveyttä ja hyvinvointia, vuorovaikutusta, sosiaalista vastuullisuutta, osallisuutta sekä opiskeluympäristön turvallisuutta, terveellisyyttä ja esteettömyyttä. Yhteisöllistä opiskeluhoiltoa toteuttavat kaikki opiskeluhoillon toimijat. Yksilökohtaisella opiskeluhoilolla taas tarkoitetaan yksittäiselle opiskelijalle annettavia palveluja kuten koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palveluja, opiskeluhoillon psykologi- ja kuraattoripalveluja, monialaista yksilökohtaista opiskeluhoiltoa sekä koulutuksen järjestäjän järjestämiä sosiaali- ja terveystoimen palveluja. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1. § 4. mom., § 5. mom.)

Opiskeluhoiltopalvelut ovat nykypäivänä monipuoliset, sillä opiskeluhoiltoon kuuluvat niin koulunkäyntiavustajat, kuraattorit, terveydenhoitajat, lääkärit, psykologit, opinto-ohjaajat kuin opettajatkin. Yhteistyö opiskelijoiden huoltajien ja eri asiantuntijatahojen välillä korostuu opiskeluhoillossa. Opiskeluhoiltoa kehitetään yhä enemmän tavoitteiden suuntaisesti, ja painotuksina ovat yhteisön hyvinvointi, opiskelijoiden oppimisvaikeuksien tunnistaminen ja kiusaamisen ennaltaehkäisy. Yksilöille suunnatut palvelut räätälöidään juuri yksilön tarpeiden mukaisiksi. Tällaisia yksilöllistä tukea antavia palveluja ovat muun muassa kiusaamiseen liittyvä puuttuminen, terveydenhoiltopalvelut, palvelut kriisitilanteissa, mielenterveyspalvelut sekä tuki oppimisvaikeuksissa ja päihteiden käyttöön liittyvissä asioissa. (Kotamäki, Niemi, Sirkiä, Virnes, Räisänen, Hietala 2010, 13.)

Kouluissa tapahtuva huolenpito luo nuorelle edellytykset osallisuudelle ja yhteisöllisyyden kokemiselle. Jotta nuori voi itsenäistyä, tarvitsee hän kokemuksen omista osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksista. Kasvun ja kehitykseen liittyvät ongelmat kuuluvat elämään, ja nuorilla nämä ongelmat elämässä tai opiskelussa ovat seurausta erilaisista vaikeuksista tai kriiseistä. Osaa näistä ongelmista voidaan ennaltaehkäistä tunnistamalla ne ajoissa ja puuttamalla välittömästi, keskittyen yksilöiden kehityseroihin. Tässä kohtaa tärkeässä roo-

lissa on opiskeluhuollon toimijat. Koulun huolenpidossa oleellista on selviytymisen taidot ja sosiaalinen tuki. Selviytymistaidot muodostuvat sekä yksilön ominaisuuksista että yhteisön tavoista ratkaista ongelmia. Selviytymisen kannalta sosiaalinen tuki on välttämätöntä. Sosiaalinen tuki voi ilmetä käytännöllisenä, emotionaalisenä tai aineellisenä tukena. (Pieviläinen 2013, 26.)

4.1 Opettajat

Opettajat ovat opinto-ohjaajien lisäksi yleensä ensimmäisiä, jotka kohtaavat nuoren ongelmat koulussa. Oppilaalle kertyy poissaoloja, oppimis- ja sopeutumisongelmat alkavat näkyä, kiusaaminen, päihteiden käyttö ja masentuneisuus tulevat esille koulupäivien aikana. Erityisesti luokanvalvojien tai ryhmänohjaajien rooli lähiaikuisena, tukijana ja ongelmiin puuttujana on keskeinen. Luokanvalvoja tai ryhmänohjaaja toimii välittävänä kätenä opiskeluhuollossa. Opettajien rooli opiskeluhuollossa ei ole iso, vaan heidän tehtävänä on enimmäkseen ongelmien huomaaminen ja tiedon välittäminen eteenpäin sekä mahdollisesti kuulluksi tuleminen yksittäisten opiskelijoiden asioiden suhteen. (Kotamäki ym. 2013, 17.)

Ammatillisessa koulutuksessa on mahdollisuus saada myös erityisopetuksen tukea opintoihin. Erityisopetuksen tuki voi kestää tarpeen mukaan vain osan aikaa opinnoista tai koko opiskeluaajan läpi. Tukea on monenlaista, ja tavat määritellään yksilöllisesti oppilaalle hänen tarpeidensa mukaisesti. Tukimuotoja on useita, ja yleisimpiä niistä on ohjauksen lisääminen, yksilöllisten oppimistavoitteiden määrittäminen, opetus- ja opiskelumenetelmien monipuolistaminen, oppimistaitojen harjaannuttaminen, oppimisympäristöjen kehittäminen, yhteistyö opiskeluhuoltopalveluja antavien toimijoiden kanssa ja apuvälineiden hankkiminen. (Helander 2009, 52.)

Kurosen (2011) kirjoituksessa tulee hyvin esille myös näkökulma, jolloin opettaja on toiminnallaan aiheuttanut opiskelijalle vaikeuksia suoriutua koulusta. Kurosen kirjoituksessa kerrotaan opettajan väärästä toiminnasta, mikä aiheutti oppilaalle ongelmia. Oppilaan vanhempi sisarus oli joutunut opettajan silmätikuksi ja kun nuorempi sisarus oli tavannut kyseisen opettajan, oli hänkin leimautunut silmätikuksi, vain vanhemman sisaruksen töppäilyn takia. Nuoremalla sisaruksella itsestä riippumattomat ongelmat päivittäisessä kanssakäymisessä tuntuvat luonnollisesti epäoikeudenmukaiselta, ja tämä taas johtaa motivaation katoamiseen. Opettaja voi myös käyttää väärin valtaansa, ja ottaa

luokkatilan ns. kiusaamisnäyttämöksi, kenenkään puuttumatta asiaan. (Kuronen 2011, 82-83.)

Nuorilla on useimmiten korkea kynnys ongelmiansa puheeksi ottamisessa ja avun pyytämisessä, sillä nyky-yhteiskunnassa paine yksin selviämiseen on kova. Oppilaitosten tulisikin panostaa avoimuuteen, rakentaa turvallista ja huolta pitävää ilmapiiriä ja keskittyä ennen kaikkea yksilöllisiin tarpeisiin. Opettajien tuleekin pitää silmällä poissaoloja, ja puuttua poissaoloihin mahdollisimman varhain, jotta asioihin päästään vaikuttamaan ennen poissaolokierteen alkamista. Ylimääräisten huolten kuorma, ongelmat koulussa ja kielteisten koulukokemusten kasaantuminen rasittavat nuorta liikaa ja voivat ajaa nuoren synkkiin ajatuksiin. Mielenveysongelmat hiipivät pinnalle salakavalasti, ja mielenveysongelmien tullessa nuoren on vaikea ottaa ne puheeksi. Tämän vuoksi oppilaitoksissa tulisi lisätä valmiuksia havaita signaaleja ongelmista yhä varhaisemmassa vaiheessa. (Kuronen 2011, 83, 61.)

4.2 Opinto-ohjaajat

Opinto-ohjaajan rooli opiskeluhuollossa on sinänsä keskeinen, sillä opinto-ohjaaja huolehtii opiskelijan ohjauksesta ja neuvonnasta sekä opiskelijan kasvun tuesta ja yhteistyöstä huoltajien kanssa. Opinto-ohjaajan rooli korostuu erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden tukemisessa ja ohjaamisessa, poissaolojen vähentämisessä, oppimisvaikeuksien hallinnassa sekä opintojen loppuunsaattamisessa ja nuorelle tärkeän nivelvaiheen tuomissa ongelmissa. (Kotamäki ym. 2010, 18.) Opinto-ohjaaja auttaa parhaimmillaan oppilaan siltan rakentamisessa ammatti-identiteetin ja elämänhallinnan kehityksessä (Pieviläinen 2013, 31).

Opinto-ohjaus on koko oppilaitoksen tehtävä, mutta päävastuussa on opinto-ohjaaja. Opinto-ohjaus edellyttää yhteistyötä oppilaiden ja heidän vanhempien, koulun sisäisten ja koulun ulkopuolisten asiantuntijoiden sekä muiden oppilaitosten kanssa. Moniammatillista yhteistyötä tarvitaan varsinkin silloin, kun arvioidaan opiskelijan mahdollisia haasteita koskien opiskelua. (Pieviläinen 2013, 31–32.) Opinto-ohjaajilla on laaja kirjo vastuita, mutta esimerkiksi elämänhallinnallisissa asioissa opinto-ohjaaja toimii välikätenä ja ohjaa oppilaan usein muille opiskeluhuollon toimijoille. Enimmäkseen opinto-ohjaaja tukee opinnoissa, antaa tietoa mahdollisista jatko-opiskelupaikoista ja eri alojen

työnkuvista sekä ohjaa oppilasta eteenpäin seuraaviin kouluihin ja työelämään.

4.3 Kuraattori- ja psykologipalvelut

Kuraattoripalveluiden tavoitteena on antaa oppilaalle tukea sosiaalityön keinoin kokonaisvaltaisesti kehittyvään hyvinvointiin sekä tukea opiskeluun. Kuraattorin tavoitteellinen apu edellyttää yhteistyötä ja vuorovaikutusta vanhempien, opettajien ja muiden nuoren psykososiaaliseen verkostoon kuuluvien toimijoiden kanssa. Olennaista kuraattorin työssä on erityisesti sosiaalisten ongelmien tunnistaminen ja niihin puuttuminen varhaisessa vaiheessa. Kuraattorityössä pyritään lisäämään opiskelijoiden voimavaroja ja etsimään myönteisiä ratkaisuja. Oppilaan opiskelu- ja elämäntilannetta tarkastellaan kokonaisuudessaan niin yksilö-, perhe- kuin oppilaitosyhteisön tasolla. (Pieviläinen 2013, 30.) Kuraattorin työssä oleellista on myös vuorovaikutusprosessien osaaminen ja hyvät vuorovaikutus- ja neuvottelutaidot eri-ikäisten ja -kulttuuritaustaisten oppilaiden, vanhempien sekä eri ammattikuntien edustajien kanssa. Nykypäivän lisääntyvinä haasteina ovat kriisityö ja työskentely monikulttuuristen oppilaiden ja heidän perheiden kanssa. (Pieviläinen 2013, 31.)

Kuraattoripalveluiden tarve on kasvanut huomattavasti viimeisen kymmenen vuoden aikana. Vaikka kuraattoripalveluiden määrä on kasvanut, ei tarjonta siltikään riitä tarpeisiin. Kytömäen ym. (2010) arvioinnin mukaan ammatillisten koulujen kuraattorien koulutustausta vaihtelee suuresti. Ammatillisessa koulussa kuraattoreina toimi muun muassa sosiaalityöntekijän tutkinnon suorittaneita, muun yliopistollisen tutkinnon suorittaneita, ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneita sekä sairaanhoitajia. Joukossa oli myös kouluttamattomia työntekijöitä. Kytömäen ym. (2010) mukaan opiskelijoiden sosiaalisiin ongelmiin vastaaminen on ajautunut suurimmalta osin koulutuksen järjestäjien vastuulle. Kuraattoripalveluiden tarve on kasvanut ja kasvaa yhä, eikä näitä palveluiden tarpeita kyetä aina erottamaan terveydenhuollon palveluiden tarpeesta.

Myös psykologipalveluiden tarve on lisääntynyt viimeisten vuosien aikana opiskelijoiden yhä lisääntyvässä määrin kasvavien mielenterveys- ja päihde-ongelmien, elämänhallintaan liittyvien ongelmien ja oppimisvaikeuksien vuoksi (Kotamäki ym. 2013, 22). Psykologi on nimensä mukaisesti kouluyhteisön psykologinen asiantuntija. Psykologin osaamisalueeseen kuuluvat nuoren

psykkinen hyvinvointi, psykologinen kehitys ja oppimisen psykologia. Oppilaitoksessa työskentelevä psykologi keskittyy niin yksilön, perheen, ryhmän, yhteisön kuin organisaation näkökulmiin. Koulupsykologin työhön kuuluu oppilaan oppimisvalmiuksien, koulunkäyntivaikeuksien ja psyykkisen tilanteen arviointia sekä tarvittaessa oppilaan ohjaamista eteenpäin toisten asiantuntijoiden pariin. Lisäksi psykologi suunnittelee mahdollisia tukitoimia yhdessä oppilaan ja hänen vanhempien kanssa, oppilashuoltoryhmässä tai muiden asiantuntijoiden kanssa. (Pieviläinen 2013, 29.)

4.4 Opiskeluterveydenhuolto

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaan opiskeluterveydenhuollon palveluilla edistetään ja seurataan koulu yhteisön hyvinvointia, opiskelu ympäristön terveellisyttä ja turvallisuutta, opiskelijoiden tervettä kasvua ja kehitystä, hyvinvointia ja opiskelukykyä sekä tunnistetaan opiskelijoiden varhaiset tuen tarpeet ja järjestetään tarvittava tuki, hoito ja tutkimukset. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1. § 8. mom.)

Terveystarkastuslaissa (30.12.2010/1326) määritellään opiskeluterveydenhuollon sisältöä. Lain mukaan opiskeluterveydenhuoltoon sisältyy *oppilaitoksen opiskelu ympäristön terveellisuuden ja turvallisuuden sekä opiskeluyhteisön hyvinvoinnin edistäminen sekä seuranta kolmen vuoden välein; opiskelijoiden terveyden ja hyvinvoinnin sekä opiskelukykyyn seuraaminen ja edistäminen, johon sisältyvät lukion ja ammatillisen oppilaitoksen opiskelijoille kaksi määräaikaista terveystarkastusta ja kaikille opiskelijoille terveystarkastukset yksilöllisen tarpeen mukaisesti; terveyden- ja sairaanhoitopalvelujen järjestäminen opiskelijoille, mielenterveys- ja päihdetyö, seksuaaliterveyden edistäminen ja suun terveydenhuolto mukaan lukien; opiskelijan erityisen tuen tai tutkimusten tarpeen varhainen tunnistaminen sekä opiskelijan tukeminen ja tarvittaessa jatkotutkimuksiin tai -hoitoon ohjaaminen.* Laki siis määrittää tarkasti, kuinka toisen asteen koulutuksen opiskeluterveydenhuolto toteutetaan.

Opiskelijoiden terveydenhuollossa keskeistä on sairauksien hoidon lisäksi edistää fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista terveyttä tukevia opiskeluolosuhteita sekä korjata ja hoitaa opiskelukykyä heikentäviä tekijöitä yksilön ja koulu yhteisön tasolla. Nykypäivänä opiskelijat ja opiskelu ympäristöt ovat moninaisia kulttuuristen ja uskonnollisten tekijöiden sekä sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen suhteen. Opiskeluterveydenhuolto käsittää näin ollen kaikki opiskelijoiden elämänvaiheeseen sekä opiskeluun liittyvät terveyteen vaikuttavat asiat. Opiskeluterveydenhuollon tehtävät voidaan siis jakaa karkeasti kolmeen osaan: yhteisöllisen opiskeluhuollon toteuttaminen, yksilökohtaisen

opiskeluhuollon toteuttaminen sekä terveyden- ja sairaanhoitopalvelujen järjestäminen. (Opiskeluterveydenhuollon opas 2006, 21, 25.)

Opiskeluterveydenhuolto toteuttaa yhteisöllistä opiskeluhoitoa edistämällä opiskeluympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta. Opiskeluympäristön terveellisyyttä edistetään esimerkiksi parantamalla fyysisiä opiskeluolosuhteita ja niiden turvallisuutta, edistämällä tukea antavan ja palautteisen opiskeluilmapii- rin syntymistä, tukemalla opintojen järjestämistä hyvinvointinäkökulmat huomioiden sekä tukemalla opiskeluyhteisöjen toimivuutta antamalla niiden käyttöön asiantuntija-apua. (Opiskeluterveydenhuollon opas 2006, 26.)

Yksilökohtaista opiskeluhoitoa toteutetaan edistämällä opiskelijan terveyttä ja opiskelukykyä sekä elämänhallinnan valmiuksia ja taitoja. Opiskelijan terveyttä edistetään lisäämällä opiskelijan tietoa ja taitoja terveyden ylläpitämisestä ja itsehoidosta, tuetaan opiskelijaa psyykkisesti ja sosiaalisesti elämänvaiheiden erityistilanteissa ja kriiseissä, vahvistetaan opiskelijan opiskelutaitoja sekä huolehditaan opiskelijan terveydentilasta säännöllisillä, terveydenhuoltolain mukaisesti toteutetuilla terveystarkastuksilla. (Opiskelijaterveydenhuollon opas 2006, 26–27.)

Opiskeluterveydenhuollon palvelut sisältävät terveyden- ja sairaanhoidon palvelut mukaan lukien suun terveydenhuollon sekä perusterveydenhuollon osana toteutuvat mielenterveyden palvelut. Erityissairaanhoito voidaan myös sisällyttää tarpeen tullen osaksi opiskeluterveydenhuoltoa. Varhainen ongelmiin puuttuminen ja tuki- tai hoitopalveluihin ohjaaminen on tärkeää ja kuuluu kaikille opiskeluterveydenhuollon osapuolille. Opiskeluterveydenhuollon erottaa muusta kansanterveyshuollosta sen henkilöstön perehtyneisyys erityisesti opiskelevien nuorten kehitysvaiheeseen ja terveysongelmiin sekä opiskelukykyn vaikuttaviin tekijöihin. Muu terveydenhuolto ei kiinnitä samassa määrin huomiota nimenomaan opiskelukykyn vaikuttaviin asioihin kuten omien voimavarojen löytämiseen, opiskelutaitoihin tai opiskeluympäristöön. (Opiskeluterveydenhuollon opas 2006, 27.)

5 TUTKIMUKSEN TYÖELÄMÄN TILAAJA

Tutkimuksen toive tuli opinnäytetyön tilaajalta, Kouvolan Ohjaamolta. Ohjaamon ”äiti”, Kohtaamo, on koko Suomen kattava koordinaatiohanke, joka antaa

Ohjaamojen välityksellä ohjauspalveluja ja nettiohjausta nuorille. Sen tavoitteena on edistää nuorten työllistymistä ja siten ehkäistä syrjäytymistä. Hankkeessa on mukana eri hallinnonaloja, työelämän yhteistyökumppaneita sekä kolmas sektori. Kohtaamo on osa nuorisotakuun toimeenpanoa, ja se saa rahoituksen Euroopan sosiaalirahastosta hankekaudella 2014–2020. (Kohtaamo-hanke.)

Yksi Kohtaamon Ohjaamo-yksiköistä on Kouvolassa. Ohjaamo on alle 30-vuotiaiden matalan kynnyksen palvelupiste, niin sanottu yhden luukun palvelu. Ohjaamoita on Suomessa yhteensä 40. Toimintamalli muodostuu monialaisesti tietoa, ohjausta, neuvontaa ja tukea tarjoavasta Ohjaamosta, erilaisista yhteiskunnan peruspalveluista ja laajasta yhteistyöverkostosta. Avoin ja matalan kynnyksen toimintamalli kannustaa nuoria hakemaan apua ja selvyyttä itsenäisesti oman tilanteensa selvittämiseksi myös ilman lähettävää yhteistyötahoa. Ohjaamo tukee erityisesti nivelvaiheissa olevia nuoria ja edistää koulutukseen ja työelämään kiinnittymistä. Ohjaamon tarjoama ohjaus ja tuki voi sisältää monia eri vaiheita ja muun muassa sosiaalisen kuntoutuksen ja terveydenhoitajan palveluita tähdäten opinto- tai työllistymispolulle pääsyyn ja pollulla pärjäämiseen. (Nuorille suunnatun Ohjaamo-toiminnan käynnistäminen ja kehittäminen.)

Ohjaamon ydintoimintaa on henkilökohtainen ohjaus ja neuvonta, elämänhallinnan tukeminen, urasuunnittelu, sosiaalisten taitojen ja valmiuksien kehittäminen sekä kouluttautumisen ja työllistymisen tukeminen. Työntekijät selvittävät nuoren tilanteen ja palvelutarpeen yksilöllisesti, unohtamatta nuoren omaa osallistumista. Nuoren kanssa luodaan suunnitelma sovittujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Ohjaamo-toiminnan kehittämistyön oleellinen piirre on nimenomaan nuorten näkökulma. Nuoret ovat itse toimijoita Ohjaamossa, ja voivat toimia mukana esimerkiksi vertaistukea antavassa ryhmätoiminnassa. Toimintamallin tavoitteena on, että se toimii nuoren tukena niin kauan kuin tilanteeseen löydetään pidempikestoinen ratkaisu esimerkiksi yhteistyöverkoston tarjoamien palveluiden kautta tai nuoren siirtyessä opintoihin tai työelämään. Ohjaamon yhteistyöverkoston kuuluu viranomaisahoja, oppilaitoksia, työpaikkoja sekä kolmannen sektorin toimijoita ja vapaaehtoistyötä tekeviä. (Nuorille suunnatun Ohjaamo-toiminnan käynnistäminen ja kehittäminen.)

Kouvolan Ohjaamossa tietoa ja ohjausta saa aiheesta kuin aiheesta. Ohjaamon hakeutuvan nuoren ohjauksen tarve voi liittyä niin arkisiin asioihin kuin koulutuspaikan tai työpaikan hakuunkin. Lisäksi Kouvolan Ohjaamossa järjestetään erilaisia tapahtumia, messuja ja infoja koulutukseen, työllistymiseen ja hyvinvointiin liittyvillä teemoilla. Kouvolan nuoret voivat myös käyttää Ohjaamon tiloja omien näyttelyjensä pitämiseen tai vapaa-ajan viettoon. Kouvolan Ohjaamon palveluihin kuuluu myös PAIKKA-niminen, viikoittainen tapahtuma, missä nuoret voivat kokoontua esimerkiksi singstarin, bingon, pelien tietovisojen, leffa-iltojen ja muiden järjestettyjen aktiviteettien merkeissä. (Ohjaamo Kouvola.) Lisäksi Kouvolan Ohjaamossa toimivat syömishäiriöryhmä, Te-toimiston nuorten asiantuntija, Te-toimiston ammatinvalintapsykologi, etsivä nuorisohjaaja, terveydenhoitaja, monikulttuurikeskus Saagan neuvoja, duunista toimeen -hanke sekä oppimisvalmentaja. (Ohjaamon palvelut.)

6 TUTKIMUKSEN KOHDE JA PÄÄKYSYMYKS

Tutkimuksen kohteeksi muodostui Kouvolan seudun ammattiopisto (KSAO), ja siellä tutkintonsa keskeyttäneet nuoret. Tutkimuksen kohde oli helppo muodostaa, sillä Kouvolan Ohjaamo teki jo valmiiksi yhteistyötä KSAOn kanssa. Opinnäytetyön pääkysymykseksi muodostui *ammattillisen perustutkinnon keskeyttäminen*. Pääkysymys muodostui Ohjaamon toiveesta saada ideoita, kuinka tukea ja ohjata Kouvolan seudun ammattiopiston opiskelijoita ja estää koulun keskeyttämistä. Pääkysymystä tarkentavia alakysymyksiä ovat: *Minkälaisia syitä tutkinnon keskeyttämisen taustalla on ja kuinka tukea keskeyttämisen alla olevaa opiskelijaa?*

Opinnäytetyön tarkoituksena on löytää tietoa Kouvolan seudun ammattiopiston tämänhetkisistä tavoista toimia keskeyttämishetkellä olevien opiskelijoiden kanssa. Tämän tiedon, ja jo keskeyttäneiden opiskelijoiden haastatteluista tulneiden tietojen ja mielipiteiden pohjalta muodostan Kouvolan Ohjaamolle mahdollisesti uusia palvelumuotoja.

7 MENETELMÄT JA TULOSTEN ANALYSOINTI

Opinnäytetyön lähestymistapa on laadullinen eli kvalitatiivinen. Kvalitatiivisen tutkimuksen piirteiden mukaan tutkimukseni on luonteeltaan kokonaisvaltaista tiedon hankintaa, ja aineistoni kootaan luonnollisissa tilanteissa. Tiedon ke-

ruussa painotan keskustelua nuorten kanssa, enkä käytä mittausvälineitä. Menetelmänä käytän yhtä laadullisista metodeista, teemahaastattelua. Teen haastateltaville nuorille valmiiksi koulun keskeyttämiseen liittyvät kysymykset, joihin he saavat suullisesti vastata. Käytän työssä myös laadulliseen tutkimukseen kuuluvaa induktiivista analyysia. Pyrkimyksenä on siis tuoda esiin jotain odottamatonta, uusia näkökulmia nuorten suusta. Työn lähtökohdana ei ole hypoteesin testaaminen vaan aineiston monitahoinen ja yksityiskohtainen tarkastelu. (Ks. Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 160.)

Opinnäytetyön tutkimusaineisto koostuu keskeyttäneille opiskelijoille tehdystä teemahaastattelusta. Haastateltavat pysyvät halutessaan anonymyineen myös itselleni, sillä haastateltavat tulevat etsivän nuoristyön työntekijöiden kautta. Haastateltavan sukupuoli, ikä, aloitettu opintolinja ja sen aloitusvuosi ovat ainoat kysyttävät henkilötiedot, jotka tulevat ilmi haastattelussa. Haastateltavat tulevat haastatteluun vapaaehtoisesti, ja haastattelut äänitetään haastateltavan luvalla. Haastattelujen jälkeen äänitteiden sisällöt litteroidaan, minkä jälkeen äänitteet hävitetään. Nuorille tehtävän teemahaastattelun lisäksi haastatellen Kouvolan seudun ammattiopiston henkilökunnan jäsentä kirjallisesti. KSAOn henkilökunnan jäsenen haastatteluun tehdään valmiiksi kysymyspohja, mihin vastaaja saa vapaasti vastata. Haastattelun aiheena on KSAOn omat tavat toimia ja tukea keskeyttämishetkellä olevien kohdalla. KSAOn henkilökunnan haastattelusta saatu tieto toimii vertailupohjana jo keskeyttäneiden nuorten haastattelujen tuloksille.

Haastattelujen litteroinnin jälkeen analysoin haastateltavien vastaukset ja vertailen niitä Kouvolan seudun ammattiopiston jo käyttämiin tukitoimiin. Etsin haastattelujen vastauksista mahdolliset uudet ideat ja mielipiteet, joista koan eräänlaisen kokonaisuuden Ohjaamon käytettäväksi.

8 TUTKIMUSAINEISTO

8.1 Kouvolan seudun ammattiopiston tukitoimet

KSAOn koulutuspäällikön mukaan Kouvolan seudun ammattiopistossa tieto keskeyttämishetkellä voi tulla monien eri reittien kautta, sillä se, joka havaitsee ensimmäisenä opiskelijan olevan keskeyttämishetkellä, vie asiaa eteenpäin. Keskeyttämishetki voi tulla esiin keskusteluissa ryhmänohjaajan, opion, ku-

raattorin, terveydenhoitajan, opettajan, psykologin tai erityisopetuksen koordinaattorin kanssa. Opiskelijaa auttava taho riippuu opiskelijan keskeyttämishan aiheuttavan aihepiirin ammattihenkilö. Kun opiskelija tarvitsee erityistä tukea opiskeluun, erityisopetuksen koordinaattori ja alojen erityisopetuksesta vastaavat opettajat auttavat opiskelijaa eteenpäin. Kuraattorin, psykologin ja terveydenhoitajan apua tarvitaan, jos opiskelijan keskeyttämisen uhka johtuu mielenterveys-, päihde- tai muista ongelmista. Jos opiskelija kokee valinensa väärän alan ja kokee keskeyttämisen siksi ajankohtaiseksi, asian ottaa hoitaakseen opo. Tällöin opo auttaa opiskelijaa löytämään häntä kiinnostavan alan, tai jos kiinnostavaa alaa ei löydy, opo ohjaa opiskelijan ammatillisiin perusopintoihin valmentavaan koulutukseen (Valma-koulutus). Jos opiskelijaa ei saada minkään tuen tai toimenpiteen piiriin, opot ilmoittavat hänestä etsivä nuorisotyölle. (Metso 14.10.2016.)

Kouvolan seudun ammattiopistolla on myös erilaisia hankkeita opiskelijan koulunkäynnin keskeytymisen ehkäisemiseksi. Yksi näistä toimista on mahdollisimman varhainen puuttuminen. Kouvolan seudun ammattiopistolla on kirjallinen ohjeistus varhaiseen puuttumiseen. Ohjeistuksessa on kolme eri huolen astetta; pieni huoli, huolen harmaa vyöhyke ja suuri huoli. Taulukosta 3 näkyvät KSAOn toimet, kun ongelmana ovat nuoren poissaolot, myöhästely, muu epäsäännöllinen koulunkäynti tai käytöshäiriöt.

Taulukko 3. KSAOn varhainen tuki -ohjeistus (RO = ryhmänohjaaja)

Pieni huoli	Huolen harmaa vyöhyke	Suuri huoli
<p>Jaksossa poissaoloa on ilmoittamatta yhtäjaksoisesti 2 päivää/20 h tai koulunkäynti on epäsäännöllistä, toistuvia tai pitkäaikaisia sairauspoissaoloja, käytöshäiriötä, jatkuvaa myöhästelyä tai muutos käytöksessä.</p>	<p>RO ei ole tavoittanut opiskelijaa keskustelemaan poissaoloistaan (pieni huoli). Poissaolot jatkuvat, max. 50 h, osaamisen kertyminen vaarantuu. Opintoihin osallistuminen jatkuu epäsäännöllisenä, käytöshäiriöt yms. jatkuvat.</p>	<p>Toimenpiteet eivät ole autta- neet. Koulunkäynti jatkuu epäsäännöllisenä, käytöshäiriöt yms. jatkuvat, aiemmin sovitut asiat eivät ole toteutuneet. Poissaoloja runsaasti: 100 h on ehdoton raja suuren huolen toimenpiteiden aloittamiselle.</p>
<p>TOIMET:</p> <ul style="list-style-type: none"> • RO keskustelee opiskelijan kanssa asiasta ja välittää tiedon alaikäisen huoltajalle. • Jos RO ei tavoita opiskelijaa ottaa yhteyttä puhelimitse/ Wilma/ sähköpostilla opiskelijaan ja alaikäisen opiskelijan huoltajaan • RO kirjaa keskustelut ja yhteydenotot Wilman eHopsiin. • Jos RO ei vielääkään tavoita opiskelijaa, asia siirtyy huolen harmaalle vyöhykkeelle. 	<p>TOIMET:</p> <ul style="list-style-type: none"> • RO ilmoittaa asiasta opiskeluhuoltoon. • RO ottaa yhteyttä opiskelijaan ja kutsuu hänet palaveriin. Lisäksi palaveriin kutsutaan alaikäisen opiskelijan huoltaja. Tarpeen mukaan RO voi kysyä asiantuntijan mielipidettä huolen aiheesta ohjaus- ja opiskeluhuollon henkilöstöltä. • Yhteydenotto opiskelijaan ja alaikäisen huoltajaan voidaan tehdä suullisesti/puhelimitse tai Wilman kautta. • RO kirjaa yhteydenoton, asian käsittelyn ja palaverissa sovitut asiat (=opiskelijan sitoutuminen, opintojen etenemisen suunnitelma, seurannasta sopiminen) Wilman eHopsiin. • Jos seurannassa todetaan, että opiskelija ei ole noudattanut sovitut asioita asia siirtyy suuren huolen vyöhykkeelle 	<p>TOIMET:</p> <ul style="list-style-type: none"> • RO ilmoittaa asiasta koulutuspäällikölle. • RO lähettää yhteistyössä opintosuhteerin kanssa opiskelijalle kutsun monialaiseen asiantuntijaryhmään johon kutsutaan myös koulutuspäällikkö, alaikäisen huoltaja ja tarpeen mukaan ohjaus- ja opiskeluhuollon henkilöstöä. • Asiantuntijaryhmä koontuu ja sopii jatko-toimenpiteistä. Sovitut toimenpiteet kirjataan aina Wilman opiskeluhuoltorekisteriin (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki velvoittaa).

Muita teemaan liittyviä hankkeita, joissa KSAO on mukana ovat My way -hanke, KOHOPS-hanke ja Carry on -hanke. My way -hankkeen, jossa KSAO

on osahanketoteuttajana, kohderyhmänä KSAOssa ovat kone- ja metallitekniikan perustutkintoa opiskelevat nuoret. Hankkeen yhteydessä on kehitetty uusi oppimisen ohjauksen malli, joka antaa työkaluja opiskelijoiden oppimisen tukemiseen, motivaation ylläpitämiseen ja keskeyttämisen ehkäisemiseen monipuolisten tukitoimien avulla. KOHOPS-hanketta (kokonaisvaltainen opinto-ohjaus opiskelijan yksilöllisten valintojen tukena) rahoittaa Opetushallitus, ja hankkeen ideana on kehittää opinto-ohjauksen sähköisiä työkaluja ja toimintatapoja vastaamaan osaamisperusteista ammatillista koulutusta sekä opiskelijan yksilöllisiä valintoja. Hankkeen toimet osaltaan motivoivat opiskelijoita ja auttavat löytämään yksilöllisiä opintopolkuja. Carry on -hankkeen, jossa KSAO on mukana osatoteuttajana, tavoitteena on edistää opinto-ohjaajien ja opettajien ohjausosaamista. (Metso 14.10.2016.)

8.2 Keskeyttäneiden kertomukset

Haastatteluun osallistui neljä nuorta, jotka ovat keskeyttäneet ammatillisen perustutkinnon vähintään kerran. Kaksi heistä oli syntynyt vuonna 1996, yksi 1997 ja yksi 1994. Keskeytyksen syitä oli monia, ja ideoita keskeytyksen ehkäisyyn syntyi jonkin verran.

HAASTATTELU 1

Vuonna 1996 syntyneen haastateltavan pojan ammatillisen tutkinnon suorittaminen alkoi tammikuussa 2016. Poika aloitti sähkö- ja automaatiotekniikan perustutkinnon aikuispuolella, sillä ei tullut hyväksytyksi nuorisopuolelle. Ennen ammatilliseen tutkintoon hakemista poika kävi lukiota hetken, mutta koki ammatillisen koulun sopivan hänelle paremmin. Poika suoritti ammatillista tutkintoaan ensimmäiset puoli vuotta, ja päätyi keskeyttämään koulutuksen toukuussa 2016.

Keskeyttäminen tuli ajankohtaiseksi, kun poika huomasi, ettei ala ollutkaan sitä mitä odotti. Opiskelu itsessään oli liian oma-aloitteista. *“No se ei ollut sitä mitä mä ootin, ku se oli niin oma-aloitteista, se ei oikein sopinut mun tyyliin. Mä oon vähän sellanen et opin sillee kädestä pitäen.”* Lisäksi pojalla oli elämäntilanteen ongelmia, mikä vei osaltaan keskeyttämistä kohti. Poika koki myös, että opiskelu aikuispuolella aiheutti hänelle liikaa paineita, kun joukossa oli aikuisia, jo työelämässä olleita “työelämän ja alan konkareita” ja hän itse

aloitti opinnot tyhjästä. Opiskelutahti oli hänelle liian nopea, ja perässä pysymisen paine aiheutti lisää stressiä hänelle. Lisäksi hän koki olonsa orvoksi muiden aikuisten seassa, ja koki olevansa liian kokematon aikuispuolen opiskelulle. Sopeutuminen joukkoon ja opiskelutyyliin ei siis onnistunut, mikä vaikutti vahvasti keskeyttämispäätökseen.

“Tällä hetkellä mä oon niinku, miten sen sanois...tyhjänpanttina.” Tällä hetkellä poika ei opiskele tai käy töissä, mutta kertoo, että suunnitelmia TE-toimiston ja etsivän nuorisotyön kanssa on tulevaisuuden suhteen. Unelma-ammattia ei ole ainakaan vielä, mutta poika kertoi käsillä näpertelyn olevan hänelle luontevaa, joten tuleva ammatti voisi liittyä käsillä tekemiseen.

Kun kysyttiin, mitä olisi voitu tehdä toisin, jotta tutkinnon suorittaminen olisi voinut jatkua, poika totesi joustavan opiskelutahdin olevan oleellinen. Perässä pysyminen toi suurimman paineen, ja motivaatio pääsi laskemaan, kun alaa tuntemattomana opiskelijana joutui sinnittelemään kokeneiden opiskelutahdin mukana. Opinnot tulisi saada hoitaa omaan tahtiin, ja tukea tarvittaisiin omaaloitteisen opiskelun ollessa itselle vaikeaa.

HAASTATTELU 2

Vuonna 1996 syntyneen tytön ammatillisen tutkinnon suorittaminen alkoi 2013 merkonomien koulutuslinjalla. Hän oli keskeyttänyt opintonsa kolmannen opiskeluvuoden keväällä vuonna 2016.

Syiksi tyttö mainitsi poissaolojen suuri määrä. *“Ne poissaolot oli just sen takia, kun en vaan kestänyt sitä teoriaa, mikä siel on, kun kaipaamaan tekemistä.”* Lisäksi teorian kanssa apua pyydettyäessä tytön mukaan opettajien resurssit eivät riittäneet auttaa tarvittavalla tavalla, jotta opiskeltavat asiat selkiytyisivät.

Tällä hetkellä tyttö on työttömänä, mutta marraskuussa olisi tarkoitus hakea työkokeiluun autokorjaamoon. Lisäksi suunnitelmissa on hakea opiskelemaan autokorjaajaksi joko aikuiskoulutuskeskukseen tai nuorille suunnatulle autokorjaajan koulutuslinjalle. Ajatus autokorjaajan urasta tuli, kun merkonomien opinnoissa vastaan tullut teorian paljous ei vienyt opiskelua eteenpäin. *“Mä kaipaamaan enemmän tekemistä, niin kun autoalalla, kun oot nii siinä on jonkin verran teoriaa, mut siel on halli, missä tehään asioita.”*

HAASTATTELU 3

Vuonna 1997 syntyneen tytön ammatillisen tutkinnon suorittaminen alkoi vuonna 2013 merkonomien opintojen parissa. Pitkän pohdinnan jälkeen keskeytys tapahtui kahden vuoden opintojen jälkeen.

Keskeyttäminen johtui väärästä ala-valinnasta, joten motivaatio oli alusta asti alhainen. *“Menin just sinne kouluun sen takii, kun ei tienny oikein, et minne hakee silloin, oli vähän sellanen, että tästä nyt joku, mihin ees yks kaveri menee, nii menee nyt vaikka sinne sit kokeilemaan.”*

Tällä hetkellä tyttö käy Kouvolan nuorten pajalla. Suunnitelmissa tulevaisuudelle löytyy toive lasten ja nuorten kanssa työskentelystä. Lisäksi oman ratsastusharrastuksen pohjalta tyttö toivoo löytävänsä uran hevosten parista.

Kun kysyttiin mahdollisuuksista jatkaa merkonomien opintoja, tyttö kertoi, että olisi saattanut jatkaa, jos omaa suuntautumisvaihtoehtoa olisi voinut vaihtaa. Toisesta suuntautumisesta olisi saattanut löytyä jotakin itseään kiinnostavaa. Lisäksi tyttö mainitsee sairastavansa diabetesta, mikä itsessään aiheutti tytölle poissaoloja ja sitä kautta vaikeuksia pysyä opinnoissa muiden perässä. Tehtävät kasaantuivat ja apua ei jälkikäteen niihin saanut.

HAASTATTELU 4

Vuonna 1994 syntynyt haastateltava mieshenkilö kertoi keskeytyksiä kertyneen useita. Ensimmäisen ammatillisen perustutkinnon hän aloitti peruskoulun jälkeen vuonna 2010. Poika pääsi merkonomien opintoihin, mutta lopetti kuukauden opiskelujen jälkeen. Keskeytyksen jälkeen hän ei tehnyt mitään muutamaa kuukauteen, kunnes meni kymppiluokalle. Kymppiluokan poika keskeytti myös ja vaihtoi puualan opiskeluihin. Puualan opiskelut kestivät jälleen noin kuukauden, kunnes keskeytys oli taas ajankohtainen. Puualan lopetettuaan poika haki takaisin kymppiluokalle, minkä hän suoritti loppuun. Kymppiluokan jälkeen hän suoritti ammatilliseen peruskoulutukseen valmentavan koulutuksen, joka on tarkoitettu peruskoulun päättäneille nuorille, jotka tarvitsevat ohjausta ja tukea ammatinvalinnassa ja opiskeluvälineiden vahvistamisessa (Ammatilliseen peruskoulutukseen valmentava koulutus, VALMA). Käytyään tätä valmentavaa koulutusta muutaman kuukauden poika pääsi jo pitkään toivottuun hotelli- ja ravintola-alan koulutukseen. Tutkinto kuitenkin keskeytyi, tällä alalla yhteensä kaksi kertaa.

Isoksi keskeyttämisen syyksi haastateltava nimesi vasta teini-ikäisenä diagnosoitun ADHD:n. Poika oli suorittanut ala- ja yläkoulun erityisluokalla, ja ammatillisen tutkinnon suorittamisessa suurin pulma olivatkin valtavat ryhmäkoot ja puuttuva henkilökohtainen tuki, jota oli erityisluokalla saanut. Jokaisen aloitetun alan keskeytys pohjautui puuttuvaan tukeen. Lisäksi yhden hotelli- ja ravintola-alan opiskelukerran keskeytykseen vaikutti haastatellun oma huono elämäntilanne, johon kuului muun muassa asunnottomuus. Tällä hetkellä haastateltu on työtön, mutta aikoo hakeutua takaisin hotelli- ja ravintola-alan opiskeluihin saatuaan ADHD-lääkityksensä kuntoon.

Haastatellulla oli paljon mielipiteitä ja ideoita, kuinka estää koulun keskeytyksiä. Hän oli vahvasti sitä mieltä, että jos erityisluokalta tuleva oppilas sijoitetaan suureen ryhmään, tarvitaan opettajan lisäksi jonkinlainen avustaja. Tämä avustaja auttaisi niitä oppilaita pysymään opiskelutahdissa, joiden keskittyminen ei riitä muun luokan opiskelutahtiin. Lisäksi haastateltava painotti sitä, että peruskoulun aikana riittävän ajoissa, esimerkiksi kahdeksannella luokalla tulisi jo pohtia tulevaa ammattia ja tarkistaa arvosanojen tilanne. Kun arvosanat tarkistettaisiin ajoissa, moni ehtisi halutessaan nostaa numeroita, jotta pääsisi sellaiseen jatko-opintopaikkaan, johon haluaisi. Tämän nuori tiesi jo yläkoulussa haluavansa hotelli- ja ravintola-alalle, mutta huonojen arvosanojen vuoksi haluttua opiskelupaikkaa hän ei saanut. Haastateltava ajatteli myös niitä, jotka eivät tiedä peruskoulun päättyessä, mihin suuntautuisivat. Hänen ideanaan oli, että nuoren ei tulisi kiirehtiä suoraan yhdeksänneltä luokalta ammatilliseen kouluun tietämättä lainkaan, mitä elämältään haluaa. Sen sijaan hän suosittelee kymppiluokkaa niille, jotka eivät tiedä, sillä näin nuori saisi vuoden lisää aikaa pohtia urasuuntaustaan. Välivuotta heti peruskoulun jälkeen haastateltava ei suosittele, sillä väli vuoden aikana opiskelumotivaatio katoaa kokonaan. Hänen mielestään ”väli vuosi” kannattaa viettää kymppiluokalla.

9 TUTKIMUKSEN TULOKSET

Työn tarkoituksena oli löytää Kouvolan Ohjaamolle uusia tapoja tukea keskeyttämisen alla olevia opiskelijoita. Työn alakysymyksiin *Minkälaisia syitä tutkinnon keskeyttämisen taustalla on ja Kuinka tukea keskeyttämisen alla olevaa opiskelijaa?* vastauksia tuli sekä nuorten haastatteluista että KSAOn koulutuspäällikkö Sari Metson tiedoksiannosta. Tutkimuksen ongelmana oli

haastateltavien pieni määrä, kun kokoon saatiin vain neljä keskeyttänyttä. Haastateltavien määrästä huolimatta tutkimuskysymyksiin saatiin vastaukset.

Alakysymykseen *Minkälaisia syitä tutkinnon keskeyttämisen taustalla on?*, löytyi vastauksia monipuolisesti. Keskeyttäneille tehdyt haastattelut osoittavat, että iso osa tutkinnon keskeyttämisistä johtui yksilöllisen tuen puutteesta. Tukea olisi tarvittu nopean opiskelutahdin vuoksi rästiin jääneiden tehtävien tekemisessä, keskittymisvaikeuksista johtuvasta hitaassa opiskelutahdissa, elämänhallinnassa sekä eri alojen sisältöjen selvittämisessä ja oman alan löytämisessä. Haastateltavat luokittelivat keskeyttämisen syiksi liian nopean ja oma-aloitteisen opiskelutyylin, kasvavan paineen pysyä perässä opinnoissa, väärän alavalinnan aiheuttaman motivaation puutteen sekä keskittymisvaikeudet. Haastateltavien joukossa esiin nousi myös mielipide opettajien resursseista. Haastateltavat olivat sitä mieltä, että opinnoissa jälkeen jäämisestä olisi voitu päästä etenemään, jos opiskelijat olisivat saaneet yksilöllisempää apua. Opettajilla ei kuitenkaan ollut luonnollisesti aikaa keskittyä yksilöiden auttamiseen. KSAOn koulutuspäällikön sähköpostitiedoksiannossa mainittiin pääpiirteisesti keskeyttämishukkaa aiheuttaviksi asioiksi erityisen tuen tarve, mielenterveys- ja päihdeongelmat tai muut elämänhallinnalliset ongelmat sekä väärä alavalinta.

Alakysymykseen *Kuinka tukea keskeyttämisen alla olevaa opiskelijaa?* sain määrällisesti niukasti vastauksia, mutta haastattelujen tuloksena muutamia mahdollisia tukemisen muotoja muodostui. Haastateltavien yksilöllisen tuen tarpeen ja opettajien resurssien puutteen vuoksi avustava koulunkäyntiohjaaja olisi heidän tilanteessaan ollut vastaus joihinkin ongelmiin. He painottivat opiskelun olevan mahdotonta, kun itselleen vaikeaan opiskeltavaan aiheeseen ei saa tarvittavaa yksilöllistä tukea, vaan eteenpäin mennään yhteiseen tahtiin. Haastateltavat olisivat siis hyötäneet koulunkäyntiohjaajasta. Ohjaajat voisivat auttaa luokassa hitaammin oppivia, henkilöitä joilla on keskittymisvaikeuksia isoissa ryhmissä, ja niitä, joille teoria-opinnot tuottavat hankaluuksia. Joidenkin haastateltavien kohdalle osuneeseen väärän alavalinnan valitsemiseen löytyi myös ratkaisuideoita. Haastattelun tuloksien mukaan tulevan ammattivalinnan pohtimisen aikaistaminen, ja kymppiluokan suorittaminen saattaisivat vähentää tutkinnon keskeyttämistä. Kun eri ammattivaihtoehtoja alettaisiin pohtia jo hyvissä ajoin, esimerkiksi kahdeksannella luokalla, voisivat eri vaih-

toehdot muodostua nuorille selkeämmin. Kymppiluokka taas antaisi lisää miettimisaikaa niille, jotka eivät löydä suuntaa seuraaville opinnoille, sekä vuoden verran aikaa kasvaa ja kehittyä, minkä aikana tulevaisuus ja oma ala voisivat piirtyä nuorelle selkeämpänä.

Ohjaamon näkökulmasta katsottuna, heidän mahdolliset toimet keskeyttämisuhan alla olevien opiskelijoiden tukemiseksi voisivat olla tukihenkilönä toimiminen koululla sekä eri alojen koulutuksen sekä ammatin sisältöjen tuominen nuorten tietoisuuteen. Tukihenkilöideassa oleellista olisi olla selkeästi saatavilla, jotta nuoret tulisivat pyytämään apua. Tämä ajatus syntyi haastattelujeni aikana, kun haastateltava mainitsi, etteivät nuoret mene itsenäisesti Ohjaamoon, vaan Ohjaamon avun pitäisi tulla heidän luokseen. Toinen idea, joka syntyi haastattelujen pohjalta, on tiedon antaminen eri aloista ja niiden opiskelukokonaisuuksien sisällöistä. Peruskoulussa toki perehdytään pintapuolisesti eri aloihin, mutta perehdytäänkö riittävästi? Ammatillisen tutkinnon keskeyttämisuhassa oleville Ohjaamo voisi huolehtia, että opiskelija tietää opiskeltavasta alasta riittävästi ja olisi täten varma, ettei ala kiinnostu. Ohjaamon tuen pohjalla tässä tilanteessa voisi toimia esimerkiksi videot kyseisen alan opiskelun eri vaiheista, jotta opiskelija näkee mitä opiskeluvuosien aikana on edessä. Lisäksi Ohjaamo voisi näyttää videopätkiä jopa opiskeltavan alan työpäivän sisällöstä. Joillekin tämä voisi auttaa hahmottamaan mitä työnkuvaan kuuluu. Näin keskeyttämisuhan alla oleva näkee, onko ala hänen mieleensä. Lisäksi videoita voisi käyttää myös, jos opiskelija haluaa vaihtaa alaa ja häntä mietityttää jonkin alan työnkuva. Samoja videoita voisi tuki käyttää myös peruskoulussa, jotta nuoret saisivat paremman kuvan eri aloista.

10 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tämän työn toiseen alakysymykseen tutkinnon lopettamisen syistä löytyy paljon muita tutkimuksia, ja niissä käsitelläänkin monia eri tekijöitä keskeyttämisen taustalla. Tutkimukseni tulosten joukosta esiin nousi nimenomaan yksilöllisen tuen puute niin aloitetun ammatillisen tutkinnon suorittamisen aikana, mutta kuitenkin myös ennen tutkinnon aloittamista. Joidenkin ammatillisen tutkinnon keskeyttämiseen vaikutti paljolti myös peruskoulun aikainen tuen puute. Useat nuoret valitsevat niin sanotusti hätäpäissään jonkin jatko-opiskelupaikan, vaikka oikeaa tietoa eri vaihtoehdoista ei ole. Vaikka tutkimukseni

aihe koski ammatillisen koulun opiskelijoita, tulokset vievät ajatukset väistämättä peruskoulun puolelle. Mitä peruskoulussa voitaisiin tehdä vieläkin paremmin, jotta nuori löytäisi oman alansa ja hänellä olisi valmiudet ja motivaatio suorittaa tutkinnot loppuun? Keskeyttäneiden haastattelujen perusteella johtopäätöksenä voi ajatella, että vääriä alavalintoja tehdään nimenomaan vähäisen tiedon vuoksi. Tiedon puuttumisen lisäksi peruskoulunsa päättävä 16-vuotias nuori ei välttämättä viimeisen peruskoulun lukuvuoden aikana hahmota tulevaisuuttaan, minkä vuoksi tulevaisuuden pohtimisen aikaistaminen olisi suotavaa.

Tuloksien mukaan KSAOlla on paljon tukitoimia keskeyttämishetkellä olevan opiskelijan hyväksi, mutta Ohjaamo voisi tuoda vieläkin yksilöllisempää tukea niille, jotka tarvitsevat tukea ja ohjausta niin opiskeluun liittyvissä asioissa kuin yleisesti elämänhallinnassa ja nuoren itsenäistyvässä elämässä. Tuloksien mukaan nuoret tarvitsevat selvästi enemmän tukea, erityisesti nopean opiskelutahdin ja uusien, vaikeidenkin teoriaopintojen kanssa. Koulunkäyntiohjaajat ovat tarpeen.

Tutkimuksen pätevyteen eli validiteettiin vaikuttavat monet seikat. Tutkimuksen pätevyyttä voidaan pohtia esimerkiksi tutkimusmenetelmien ja tutkimustulosten näkökulmasta. Tutkimusmenetelmien validiteetti on hyvä, jos tutkimuksen kohderyhmä ja kysymykset ovat oikeat. Validiteettia arvioidessa huomio kiinnittyy kysymyksiin, kuinka hyvin tutkimusote ja menetelmät vastaavat sitä, mitä halutaan tutkia. Tutkimuksessa käytettävä menetelmä on valittava sen mukaan, millaista tietoa halutaan. (Hiltunen 2009.) Tutkimuksessani haluttiin tutkia nuorten omia kokemuksia ja mielipiteitä tutkinnon keskeyttämisestä ja mahdollisista tukitoimista. Tämän vuoksi menetelmänä toimi teemahaastattelu, jotta nuoret saivat vapaasti kertoa kokemuksiaan tutkinnon keskeyttämiseen liittyen. Haastattelun vastausten keruutapa tuki siis tuloksien luotettavuutta, sillä haastattelu suoritettiin keskustelunomaisesti, eikä haastateltaville annettu vastausvaihtoehtoja, vaan vapaus kertoa omin sanoin. Vastausten luotettavuutta vähentää toki kohderyhmän haastavuus siihen nähden, että nuoret ottivat kantaa kouluun liittyviin asioihin, mikä saattoi vaikuttaa nuorten vastausten kapinalliseen sävyyn. Haastateltavat olivat kuitenkin saapuneet haastatteluun täysin vapaaehtoisesti, ja tiesivät etukäteen haastattelun aiheen, mikä parantaa tulosten luotettavuutta. Tulosten validiteetissa kyse on siitä, onko tutkimus perusteellisesti tehty, ovatko saadut tulokset ja päätelmät

”oikeita” (Hiltunen 2009). Koska haastateltuja nuoria oli määrällisesti niin vähän, ei tuloksia voi pitää kovinkaan yleistettävänä ja pätevinä. Haastateltavat edustivat vain pientä osaa perustutkinnon keskeyttäneistä, ja tutkimuksen tuloksissa on vain näiden neljän haastateltavan kokemukset ja mielipiteet. Tutkimus toimii enimmäkseen pintaraapaisuna, ja tuloksia voi käyttää uusien palvelujen ja ideoiden kehittämiseen ja laajempien jatko-tutkimuksien pohjana.

11 POHDINTA

Valitsin työn aiheen mielenkiinnostani nuoria kohtaan. Ajattelin aiheen olevan mielenkiintoinen elämän nivelvaiheessa olevan nuoren näkökulmasta. Odotin innolla kuulevani nuorten mielipiteet ja tarinat kouluun liittyvistä vaikeuksista. Tämän ajatuksen pohjalta keksittiin, että tutkimusaineistona toimisi ns. kokemusasiantuntijat, eli jo keskeyttämisen kokeneet ammatillisen oppilaitoksen opiskelijat. Jo opinnäytetyöprosessin alussa huolena oli kuitenkin tutkimusaineiston mahdollinen vähäisyys, sillä arvailin, että kovinkaan moni keskeyttänyt ei vapaaehtoisesti tulisi kertomaan menneistä asioista. Ajatus siitä, tulisiko paikalle yhtäkään haastateltavaa, aiheutti lisää stressiä.

Haastatteluihin saapui ilokseni kuitenkin nämä neljä nuorta, ja heidän aktiivisuus haastatteluissa antoi toivoa tavoitteiden saavuttamisesta. Tutkimuskysymyksiin saatiin melko monipuoliset vastaukset, vaikka tutkimusaineisto oli pieni. Toinen suuri huolenaihe haastateltavien määrän lisäksi oli saatavien tulosten pohjalta tehtävät uudet ideat Kouvolan Ohjaamolle. Pohdin opinnäytetyön prosessin aikana useasti, saanko muodostettua mitään konkreettista Kouvolan Ohjaamolle. Vaikka ideoita ei tullutkaan loppujen lopuksi määrällisesti paljon, olen tyytyväinen muodostuneisiin ideoihin. Vaikka Ohjaamo ei työstäni saisi uusia konkreettisia palveluja, voi tutkimus olla jonkin muun uuden idean pohjana.

Opinnäytetyötä tehdessäni opin paljon yleisesti ammatillisesta koulutuksesta, sillä lähdin tekemään työtä melko tietämättömänä ammatillisen koulutuksen maailmasta. Lisäksi ymmärsin konkreettisemmin nuorten tuen tarpeen. Haastattelujen myötä sain kokonaiskuvan, minkälaisien asioiden kanssa nuoret tarvitsevat tukea ja ohjausta. Kritiikiksi itselleni annan ehdottomasti ajan käytön hallinnan. Sain työn kasaan nopeasti, mutta tuloksien luotettavuuden kannalta työni olisi pitänyt aloittaa huomattavasti aiemmin, jotta olisin ehtinyt etsiä

enemmän haastateltavia. Aikatauluun nähden onnistuin työssä kuitenkin hyvin ja olen tyytyväinen saatuihin tuloksiin.

LÄHTEET

- Alatupa, S., Karppinen, K., Keltikangas-Järvinen, L. & Savioja H. 2007. Koulu, syrjäytyminen ja sosiaalinen pääoma – Löytyykö huono-osaisuuden syy koulusta vai oppilaasta?. Helsinki: Edita Prima Oy
- Ammatillinen koulutus ja sen kehittäminen. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisu. Saatavissa: http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/ammattillinen_koulutus/?lang=fi [viitattu 5.9.2016].
- Ammatillinen peruskoulutus. Opetushallituksen julkaisu. Saatavissa: http://www.oph.fi/koulutus_ja_tutkinnot/ammattikoulutus/ammattilliset_perustutkinnot [viitattu 5.9.2016].
- Ammatilliseen peruskoulutukseen valmentava koulutus, VALMA. KSAO. Saatavissa: <https://www.ksao.fi/koulutustarjonta/valma.html> [viitattu 7.10.2016].
- Ammatillisessa koulutuksessa 120 700 uutta opiskelijaa vuonna 2014. 2015. Tilastokeskuksen julkaisu. Päivitetty 23.9.2015. Saatavissa: http://www.stat.fi/til/aop/2014/aop_2014_2015-09-23_tie_001_fi.html [viitattu 5.9.2016].
- Ammatillisessa koulutuksessa 122 200 uutta opiskelijaa vuonna 2015. 2016. Tilastokeskus. Päivitetty 27.9.2016. Saatavissa: http://www.stat.fi/til/aop/2015/aop_2015_2016-09-27_tie_001_fi.html [viitattu 4.10.2016].
- Ammatillista tutkintoa suorittavat haluavat nopeasti ammattiin ja työelämään. 2013. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisu. Päivitetty 14.6.2013. Saatavissa: http://www.minedu.fi/OPM/Tiedotteet/2013/06/Ammatillisen_mielikuvatutkimus.html?lang=fi [viitattu 5.9.2016].
- Helander, J. 2009. Ammatillisen opettajan käsikirja. Hämeenlinnan ammattikorkeakoulu. Saatavissa: <http://ameo.fi/wp-content/uploads/2014/11/AmmatillisenOpettajanKasikirja.pdf> [viitattu 15.9.2016].
- Hiltunen, L. 2009. Validiteetti ja reliabiliteetti. Jyväskylän yliopisto. Saatavissa: http://www.mit.jyu.fi/ope/kurssit/Graduryhma/PDFt/validius_ja_reliabiliteetti.pdf [viitattu 5.11.2016].
- Kohtaamo-hanke. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Saatavissa: <http://www.peda.net/veraja/keskisuomenely/ohjaamot/kohtaamo> [viitattu 27.9.2016].
- Kotamäki, S., Niemi, M., Sirkiä, H., Virnes, E., Räisänen, A. & Hietala, R. 2010. Hyvää vointia. Tiivistelmäraportti. Koulutuksen arviointineuvoston julkaisu. Saatavissa: https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/37807/978-951-39-4161-1_nro_51.pdf?sequence=1 [viitattu 13.9.2016].
- Koulutuksen keskeyttäminen väheni. 2016. Tilastokeskuksen julkaisu. Päivitetty 17.3.2016. Saatavissa: http://www.stat.fi/til/kkesk/2014/kkesk_2014_2016-03-17_tie_001_fi.html [viitattu 5.9.2016].

- Kuronen, I. 2011. Mun kompassin neula vaan pyörii – keskeyttämiskokemuksia ammatillisesta koulutuksesta. Tutkimusseleste. Jyväskylän yliopisto. Saatavissa: <https://ktl.jyu.fi/julkaisut/julkaisuluettelo/julkaisut/2011/g041> [viitattu 5.9.2016].
- Kuusisto, M. 2016. Nuorten syrjäytyminen puhuttaa ja niin pitääkin. Pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto. Saatavissa: <https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/50309/URN:NBN:fi:ju-201606143080.pdf?sequence=1> [viitattu 6.9.2016].
- Larja, L., Törmäkangas, L., Merikukka, M., Ristikari, T., Gissler, M. & Paananen, R. 2016. NEET-indikaattori kuvaa nuorten syrjäytymistä. Tieto & Trendit julkaisu. Päivitetty 27.4.2016. Saatavissa: <http://tietotrendit.stat.fi/mag/mag/article/164/> [viitattu 5.9.2016].
- Metso, S. Sähköpostitiedoksiänto 14.10.2016. Kouvola: Kouvolan seudun ammattiopisto.
- Ohjaamo Kouvola. Nuorten Kouvola. Saatavissa: <http://www.nuortenkouvola.fi/index/ohjaamo.html> [viitattu 27.9.2016].
- Ohjaamon palvelut. Nuorten Kouvola. Saatavissa: <http://www.nuortenkouvola.fi/index/ohjaamo/ohjaamonpalvelut.html> [viitattu 27.9.2016].
- Opiskelijoiden työttömyysriski vuonna 2015 kolminkertainen vuoteen 1988 verrattuna. 2016. Tilastokeskuksen julkaisu. Päivitetty 25.5.2016. Saatavissa: http://www.stat.fi/til/tyokay/2015/02/tyokay_2015_02_2016-05-25_tie_001_fi.html [viitattu 5.9.2016].
- Opiskeluterveydenhuollon opas. 2006. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisu. Saatavissa: http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/71063/Jul_2006_12_opiskeluterveydenhuolto_verkko.pdf?sequence=1 [viitattu 19.9.2016].
- Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 30.12.1287/2013. [viitattu 7.9.2016].
- Pieviläinen, T. 2013. ”Missä tässä liiterissä voi kirjoittaa ne eropaperit?”. Nuorten kokemuksia toisen asteen ammatillisen koulutuksen keskeyttämisestä ja oppilaitoksen tarjoamasta sosiaalisesta tuesta keskeyttämisprosessin aikana. Opinnäytetyö. Savonia-ammattikorkeakoulu. Saatavissa: <https://publications.theseus.fi/handle/10024/65230> [viitattu 13.9.2016].
- Rantanen, E. & Vehviläinen, J. 2007. Kannattavaa opiskelua? – opintojen keskeyttäminen ammatillisissa oppilaitoksissa. Opetushallituksen julkaisu. Saatavissa: http://www.oph.fi/download/46975_kannattavaa_opiskelua.pdf [viitattu 7.9.2016].
- Terveystuoltolaki 30.12.2010/1326. [viitattu 19.9.2016].
- Vocational education and training in Finland. Ministry of Education and Culture. Saatavissa: http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/amatillinen_koulutus/?lang=en [viitattu 17.10.2016].
- Yhteis- ja erillishaussa keväällä 2016. Kouvolan seudun ammattiopisto. Saatavissa: <https://www.ksao.fi/ajankohtaista/yhteishaku2016.html> [viitattu 5.9.2016].